

ବୀର୍ବରାଜ

ଡ. ଶ୍ରୀନିବାସ ଚନ୍ଦ୍ର ମାତ୍ର

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

ଡ. ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ଜ୍ଞାନଯୁଗ ପବ୍ଲିକେଶନ
ଭୁବନେଶ୍ୱର

Email : contact@gyanajuga.com

Website : www.gyanajuga.com

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

BIBARNA BASUDHA

ଡ. ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ଅଧ୍ୟକ୍ଷ,
ସାମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ସ୍ୱୟଂଶାସିତ
ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ପୁରୀ

Dr. Gobinda Chandra Dash

Principal,
Samata Chandrasekhar (Autonomous)
College, Puri

ପ୍ରକାଶନ ଉପଦେଷ୍ଟା

ଶ୍ରୀ ବିନୋଦ ବିହାରୀ ବିଶୋଇ
ମୋବାଇଲ୍ : ୯୯୩୭୭୯୪୭୮୧

Publisher's Adviser :

Sri Binod Bihari Bisoi
Mob. : 9937694781

ପ୍ରକାଶକ

ଜ୍ଞାନଯୁଗ ପବ୍ଲିକେଶନ
ଏନ୍-୬/୪୨୮, ଆଇ.ଆର୍.ସି. ଭିଲେଜ୍
ନୂଆପଲ୍ଲୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧୫
ଫୋନ୍ ନଂ.-୨୫୫୨୦୯୧

Publisher :

Gyanajuga Publication
N-6/428, I.R.C. Village
Nayapalli, Bhubaneswar-15
Phone : 2552091

ପ୍ରଚ୍ଛଦ

ବଳଦେବ ମହାରଥା

Cover Design

Baladev Maharatha

ଅକ୍ଷର ବିନ୍ୟାସ

ବି. ଏନ. ଗ୍ରାଫିକ୍ସ
ଏନ୍-୫/୨୩୮, ଆଇ.ଆର୍.ସି. ଭିଲେଜ୍
ନୂଆପଲ୍ଲୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧୫
ଫୋନ୍ ନଂ : ୨୫୫୪୭୧୧

Type Setting :

B. N. Graphics
N-5/238, I.R.C. Village
Nayapalli, Bhubaneswar-15
Phone : 2554711

ମୁଦ୍ରକ

କ୍ରିଏଟିଭ୍ ଅଫସେଟ୍
ଏନ୍-୬/୪୨୮, ଆଇ.ଆର୍.ସି. ଭିଲେଜ୍
ନୂଆପଲ୍ଲୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧୫
ଫୋନ୍ ନଂ.-୨୫୫୨୦୯୧

Printer :

Creative Offset
N-6/428, I.R.C. Village
Nayapalli, Bhubaneswar-15
Phone : 2552091

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ—୨୦୧୩

First Edition—2013

ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୧୦୦/-

Rs. 100/-

Published by Smt. Susama Bisoi on behalf of Gyanajuga Publication
N-6/428, IRC Village, Nayapalli, Bhubaneswar-751015, Odisha
Ph. : (0674) 2552091

ସମସ୍ତ ଅନୁଭବକୁ ଅନାୟାସରେ
ପରଶୁ ପାରୁଥିବା ସହଧର୍ମିଣୀ ରୀତା ପାଇଁ.....

ଗୋବିନ୍ଦ

ଆତ୍ମଲିପି

କବିତାଟିଏ ଜନ୍ମନିଏ ଏକ ଆବେଗଭରା ଅନୁଭବରୁ । ତା'ର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅବୟବ ଆଲୋଡ଼ିତ ହୁଏ କବିର ଚିନ୍ତା ଓ ଚେତନାରୁ ନିଗିଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଭାବତରଙ୍ଗରେ । କବି ପ୍ରାଣରେ ଭରିଯାଏ ଭଲପାଇବାର ଅସରନ୍ତି ଉଲ୍ଲାସ ଓ ଏକ ସଂପର୍କଭରା ଜୀବନର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବ । ବାସ୍ତବତାର ବତୀଖୁଣ୍ଟରେ ଆଞ୍ଜୁଳାଏ ଆଲୋକ ହୋଇ କବିତା ଦେଖେଇଦିଏ ଜୀବନଧାରଣର ଅଭିନବ ଆନନ୍ଦମୟ ମାର୍ଗ ଓ ବିଶ୍ୱାସସହ ବନ୍ଧାହୋଇଥିବା ପ୍ରକୃତିର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରୂପ । ଆକାଶର ବିସ୍ତୃତି, ପାହାଡ଼ର ସ୍ଥାଣୁତା, ସାଗରର ବିଶାଳତା ଓ ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା ପରଖିବାରେ କବିତାର ଭୂମିକା ଅନନ୍ୟ ଓ ଅସାଧାରଣ ହୋଇଯାଏ ।

ମୋ ହାତକୁ ଧରାଦେଉଥିବା ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ନେଇ ମୁଁ ଗଢ଼ିଦିଏ କବିତାର କୋଣାର୍କଟିଏ । ଭଲପାଇବାର ଅନ୍ତଃସ୍ୱର ବାରଂବାର ଅଝଟ କରୁଥାଏ ମୋ ଶିଳ୍ପୀ ମନକୁ । ସେ ଭଲପାଇବାରେ ନଥାଏ ଟୋପାଏ ହେଲେ କୃତ୍ରିମତା, ଛଳନା କି ପ୍ରବଞ୍ଚନା । ଅନୁଭବ ଓ ଅନୁଭୂତିର ଅନ୍ତଃକରଣରୁ ଉଦ୍‌ବେଳିତ କେଇପଦ କଥା କବିତା ହୋଇ ଚିହ୍ନେଇଦିଏ ସଂପର୍କଭରା ସମାଜକୁ ଓ ଶିଖେଇଦିଏ ବଂଚିବାର ନୂତନ କଳା କୌଶଳକୁ । ବାଘ ମୁହଁର ଭୟାନକ ଚିତ୍ର, ଚଢ଼େଇ ଡେଣାର ଅମାପ ଶକ୍ତି, କାଶତଣ୍ଡୀର ଅପରୂପ ଶୋଭା, ଶାଳଗଛର ଜଂଗଲ, ସବୁଜିମାଘେରା ଉପତ୍ୟକା ଓ ସମାଜରେ ଘଟିଯାଉଥିବା ଅନେକ ଘଟଣା ଓ ଦୁର୍ଘଟଣାକୁ ନେଇ କବିତାର ରୂପକଳ୍ପ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଉଠେ କବିର ମାନସପଟରେ ।

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧାରେ ସନ୍ନିବେଶିତ କେତେକ କବିତା ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ । ଏମିତି ଏକ ନାମକରଣକୁ ନେଇ ମୋର ଅନେକ ବଂଧୁ ମୋତେ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଛନ୍ତି । ଏତେ ସୁନ୍ଦର ପୃଥିବୀ କାହିଁକି ମଳିନ ଲାଗୁଛି ? ଏ ପ୍ରକାର ନକାରାତ୍ମକ ଚିନ୍ତାଧାରା କାହିଁକି ବାନ୍ଧି ରଖିଛି ମୋ ମାନସିକତାକୁ ? କାରଣ ତ ବହୁବିଧ । ମୋ ଚାରିକଡ଼ରେ ମୁଁ ଖୋଜି ପାଉନି ଗୋଟିଏ ସରଳ, ନିର୍ମଳ, ନିରାତ୍ମକ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱଟିଏ । ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ପାହାଚ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବାରୁଦ ଗଦା ଭଳି ଲାଗୁଛି । ଏଥିରେ ପାଦଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ବହୁବାର । ଏମିତି ଅନେକ ଚିନ୍ତା ଓ ଚରିତ୍ରଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସି ବାତସ୍ତବ ହୋଇଯାଇଛି । ସଲଖ ହୋଇ ଚାଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ବି ପାରିନି, ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱ ଛଳନାମୟ ଲାଗୁଛି । ସେ ଯାହାହେଉ ଜୀବନ ଜିଇବାକୁ ହେବ । କବିତା ମୋତେ ଯୋଗାଇଛି ଶକ୍ତି ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟ ସବୁକୁ ସାମନା କରିବାକୁ । ଜୀବନକୁ କବିତାମୟ କରିଦେବାରେ ଆନନ୍ଦ । ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ କବିତାକୁ ସମର୍ପି ଦେଇଛି । ସାମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଥିବା ସମୟରେ ଏ ସବୁ କବିତାକୁ ନେଇ ଏକ ସଂକଳନ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଅନେକ ବଂଧୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି ।

ନିଦନିଦ ସତ

‘ବିବର୍ଷ ବସୁଧା’ କବି ଡକ୍ଟର ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶଙ୍କର ତୃତୀୟ କବିତା ସଂକଳନ । ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ କବିତା ସଂକଳନ ‘ସମୟର ସ୍ଵର’ ୨୦୦୭ ଓ ଦ୍ଵିତୀୟ କବିତା ସଂକଳନ ‘ଆହତ ଉପତ୍ୟକା’ ୨୦୧୨ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମରୁ ତୃତୀୟ ସଂକଳନ ପ୍ରକାଶ ମଧ୍ୟରେ ସମୟର ଅବଧି ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚ-ଛଅ ବର୍ଷ ହେଲେ ବି କବିତା ପ୍ରତି ସମର୍ପିତ ପାଠକପାଠିକାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ଆଦୌ ଆୟାସସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେ, ହାତଗଣତି ଏଇ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ଡକ୍ଟର ଦାଶଙ୍କ ହାତ କବିତା-ରଚନା କର୍ମରେ ଲକ୍ଷଣୀୟ ଭାବେ ପାଳ କ୍ଷୋଭ ଉଠିଛି । ତାଙ୍କ କବିତାର ବିଷୟ-ଜଗତଟି ଯେପରି ସଂପ୍ରସାରିତ ହୋଇଛି, ରଚନା ଶୈଳୀଟି ବି ସେହିପରି କ୍ରମଶଃ ଖୁବ୍ ଘରୋଇ ଓ ଆତ୍ମତୃପ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟରେ ଲୀଳାୟିତ ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ସ୍ଵୟନକୁ ସେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାୟ କବିତାରେ ତୋଳି ଧରିବାର ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି । ଜଗତ ଓ ଜଗତାୟିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥଳ ତଥା ସୂକ୍ଷ୍ମ ଘଟଣାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଜିଇ ରହିବାର ଯେଉଁ ‘ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା’, ତା’ର ହାହାକାର ଓ ଉଲ୍ଲାସକୁ କବି ଭୋଗି ଚାଲୁଛନ୍ତି ପ୍ରତି ନିୟତ, ଯାହାର ସାରାଂଶ ହେଉଛି ତାଙ୍କର କବିତା ।

ପ୍ରେମ, ମୃତ୍ୟୁ ଭଳି ଚିରାୟତ ବ୍ୟାପାରକୁ ନେଇ କବି ଡକ୍ଟର ଦାଶ ଯେତେବେଳେ କବିତା ଲେଖି ବସନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେସବୁ ବ୍ୟାପାର ତାଙ୍କ ବୟନ-ଭଙ୍ଗାର ସାରଲ୍ୟରେ ଏପରି ନୂତନତର ହୋଇଉଠେ, ପଢ଼ିବସିଲେ ଲାଗେ ଯେପରି ତାହା କେବଳ କବିଙ୍କର ନିଜସ୍ଵ ଅନୁଭୂତି ନୁହେଁ, ତହିଁରେ ପଡୁଥିବା ଲୋକଟିର ମଧ୍ୟ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଵର ରହିଛି । ପୁରାଣର ମିଥ୍ୟ କବିଙ୍କର କଳ୍ପନାରେ ଏପରି ସାଂପ୍ରତିକ ହୋଇଉଠେ ଯେ, ‘ମିଥ୍ୟ’କୁ କେବଳ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ରଖି ତାଙ୍କ କବିତାର ରସାସ୍ବାଦନ କରିହୁଏ ଭିନ୍ନ ଏକ ମାନସଲୋକରେ । କବିତା ପାଇଁ ସେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଖୋଜି ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ବରଂ ତାଙ୍କ ଚଉଦିଗର ନାନା ବାସ୍ତବତା ନିଜନିଜର ନିଆରା ଦୁଃଖ ଓ ଦୀର୍ଘଶ୍ଵାସକୁ ନେଇ କବିତାରେ ରୂପ ଘେନିବାକୁ ଅଧୀର ହୋଇଉଠନ୍ତି ।

‘ଚିତ୍ରକଳ୍ପ’ ଗଠନରେ କବି ପରତ୍ନମୁଖ ନୁହନ୍ତି, ଅଥଚ କେବଳ ‘ଚିତ୍ରକଳ୍ପ’ଟିଏ ଗଢ଼ିଦେଇ କବିତାର ଅବଶିଷ୍ଟ ବହୁ ପ୍ରାପ୍ୟରୁ ସେ ନିଜର ଆଶାୟୀ ପାଠକ-ପାଠିକାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । କଥା କହିବା ପରି ତାଙ୍କ କବିତାର ଶିଳ୍ପରୀତିଟି ଏପରି ଯେ, ଚଳିତ ଦଶକର ଓଡ଼ିଆ କବିତା ନିଜ ଅଗଣାରେ ତାଙ୍କପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆସନ ଖାଲି ରଖି ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ବିବଶ ହୁଏ । ‘ଅଳଂକରଣ’ ନୁହେଁ, ‘ଅନଳଂକୃତି’କୁ ଅଳଂକାର କରି ସେ କବିତାକୁ ପାଠକର ପ୍ରାକ୍ତିକ-ମାନସିକତାକୁ ପାଛୋଟି ଆଣନ୍ତି । ‘ଶବ୍ଦ’ର ‘ମିଛପଣ’ ଭିତରୁ ଜୀବନର ‘ସତ’କୁ ମୁକ୍ତି ଦେବା ଯଦି ଯଥାର୍ଥ କବିତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୁଏ, ତେବେ ମୋର କହିବାରେ ଦିଆ ନାହିଁ ଯେ ତକ୍କର ଦାଶ ହେଉଛନ୍ତି ଆମ ସମୟର କବିତାରେ ଅନ୍ୟତମ ସଫଳ ଉଦାହରଣ ।

‘ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା’ରୁ କବି ତକ୍କର ଦାଶଙ୍କ ଜୀବନବୋଧ ଓ ଭାଷାନ୍ୟାସକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ନିମ୍ନରେ କେତୋଟି ପଢ଼ନ୍ତି ଆମେ ଉଦ୍ଧାର କରିପାରିବା ।

(୧) ବହିଯାଉଥିବା ନଦୀର ମିଛ ମକଦ୍ଦମା

ଓ ତା’ର ନିରପେକ୍ଷ ତଦନ୍ତ

କାହା ଉପରେ ଲଦି ଦେବି

ଭାବିଭାବି ତୁମବାଟ ଓଗାଳି ବସିଲି ।

ଯେତେ ଯିଏ ମୋ ବାଟ ଦେଇ ଯାଉଥିଲେ

ଶବ୍ଦକୁ ସଂଖ୍ୟାଳି ନେଇ

କବିତାଟିଏ ଲେଖିଦେବାପାଇଁ

ଖାଲି ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଉଥିଲି ॥

(କବିତା—ପୃ : ୨୧)

(୨) ଏଠା ମାଟିର ଏକ

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମହକ

ପବନ ବହିଲେ ପବିତ୍ର

ହୋଇଯାଏ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ

ପାଦ ଆପିବାକୁ ରାସ୍ତା ଲଂବିଯାଏ

ବୈକୁଣ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

(ପୁରୀ : ମୋ ସ୍ୱପ୍ନର ସହର—ପୃ : ୨୯)

(୩) ତୁମେ ଚାଲିଗଲ ମୋତେ ଯେତେ
 ବାଧୁନାହିଁ ବେଶୀ ବାଧୁଛି ତୁମକୁ
 ମୋତେ ଏତେ ନିଜର କଲ କାହିଁକି
 ଭୁଲିପାରୁ ନାହିଁ ତୁମ ଭଲ ପାଇବାକୁ ॥

(ତମେ ଗଲାପରେ—ପୃ : ୩୫)

(୪) ଅନ୍ଧାର ମୋ ପାଇଁ ଥିଲା ଜୟର ଭୁବନ
 ବହୁଦିନୁ ପୋତି ହୋଇଥିବା ଗୁପ୍ତଧନ
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଭେଦି ଯାଇଥିବା
 ଆତଙ୍କିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ସ୍ଵର
 ବଳ ଥାଇ ବି ମୁଁ ବଳହୀନ ।
 ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଥିବା ଦୁଃଖର
 ପୁଣି ଏକ ନୂଆ ସଂସ୍କରଣ ॥

(ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଉବାଚ—ପୃ : ୪୧)

(୫) ମୋ ଭିତରେ ଜମାଟବାଂଧୁ
 ଆସୁଛି କଳଂକିତ
 ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅସଫଳ
 ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଓ ହାତକଡ଼ି ପିନ୍ଧା
 ଦୁଷ୍ଟ ପାଗଳାମି ।
 ଶରୀରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଣୁରେ
 ଭୟର ପଶାକାଠି
 ଗଡ଼େଇ ଦେଇ
 ଖୁସିରେ ବିଳପି ଉଠୁଛି
 ମାତୁଳ ସୁନାମି ॥

(ବୁଦ୍ଧାଏ ଲୁହରେ—ପୃ : ୪୫)

(୬) ମୋ ଦେହର ଉତ୍ତାପ
 ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେଉଛି ମୋ
 ଚାରିପାଖେ ଆତଯାତ

ହେଉଥିବା ପବନ ଟିକକରେ
ମୋ ହୃଦୟର ସନ୍ଦନରୁ
ବାରି ହୋଇଯାଉଛି
ମୋ ଅନ୍ତଃସ୍ୱର ।

(ଉତ୍ତରୀୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀହାର—ପୃ : ୫୨)

(୭) ଯେତେ କହେ ସ୍ୱପ୍ନକୁ
ତୁ ସତ ହୋଇ ଯା’
ସିଏ କିନ୍ତୁ ମିଛ ହୋଇଯାଏ
ନିଦରେ ନିଦରେ ତାକୁ ସତ ବୋଲି ଦେଖେ
ମିଛ ବୋଲି ଜାଣେ ଯେବେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ।

(ସ୍ୱପ୍ନରେ ସିଏ—ପୃ : ୮୦)

ଉପରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଦୀପିତାକୁ ନିରିଖେଇ ଅନେଇଲେ, ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅଦୃଶ୍ୟପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ମାନବୀୟ ଅନୁଭୂତିର ଝାନ-ଆତ୍ମାକୁ ଦେଖୁହୁଏ, ଶୁଣିହୁଏ ସେ ସବୁ ‘ଶବ୍ଦ’ର ‘କାରୁଣ୍ୟ’ ଓ ‘ଆହ୍ୱାନ’ମାନଙ୍କୁ । ‘ଅନ୍ଧାର’ ବି କେବେକେବେ ‘ଜନ୍ମଭୁବନ’ ପରି ଦିଶିପାରେ, ଶରୀରର ପ୍ରତିଟି ଅଣୁରେ ଗଢ଼ିଯାଉଥାଏ ଭୟର ପଶାକାଠି, ଜଣକୁ ବେଶି ନିଜର କରିବା ଭିତରେ ଛପିଥାଏ ହରେଇବାର ଏକ ଚିରକାଳ, ସାଧାରଣ ଧୂଳିମାଟିର ରାସ୍ତାଟିଏ ଜୀବନକୁ ଯୋଡ଼ିଦେଇପାରେ ସୁଦୂର ବୈକୁଣ୍ଠ ସହ, ବନ୍ଦିଯାଉଥିବା ‘ନଦୀ’ସହ ମିଶେଇ ଦେଇ ‘ମିଛ ମକଦ୍ଦମା’କୁ ତିଆରି କରାଯାଇପାରେ କବିତାରେ ଅନନ୍ୟ ଏକ ରସବୋଧ— ଏ ସବୁ ବୁଝାପଡ଼େ କବି ତତ୍ତ୍ୱର ଦାଶଙ୍କ ‘ବିବର୍ଷ ବସୁଧା’ରୁ । ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ସଫଳ କବିତା (ଜୀବନ ବି!) ଯେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ‘ନିଦନିଦ-ସତ’— ଏହି ବିସ୍ମୟବୋଧକୁ କବିଙ୍କ ଆଲୋଚ୍ୟ କବିତା-ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ମୁଁ ବାସ୍ତବରେ ବିସ୍ମିତ ଓ କୃତାର୍ଥ । ବିଶିଷ୍ଟ କବି ତମ୍ ମୋରେସ୍ ତାଙ୍କର ଏକ ସ୍ମରଣୀୟ କବିତା ‘Another Weather’ରେ ଲେଖିଥିଲେ— “My voice calls out in darkness, but it is calm/And very gentle...” କବି ତତ୍ତ୍ୱର ଦାଶଙ୍କ ପ୍ରାୟ କବିତାରେ ଲୁକ୍କାୟିତ ମୋରେସ୍‌ଙ୍କ କଥୂତ ଜୀବନବୋଧର ଏହି ଉଦାସ-ଅନ୍ଧାର ଓ କାବ୍ୟ-ସ୍ୱରର ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଏକ ଶୀତଳ ସଂଭ୍ରମ । ‘ବିବର୍ଷ ବସୁଧା’ ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟାମୋଦୀମାନଙ୍କ ମନ ଓ ଚେତନାରେ ଅକଲନ୍ତି ‘ବର୍ଷ’ ଭରିଦେଉ— ଏହାହିଁ କାମନା ।

ହୃଷୀକେଶ ମଲ୍ଲିକ

ସୂଚୀପତ୍ର

	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ ।	ଇଚ୍ଛା ମୃତ୍ୟୁ	୧୧
୨ ।	ରତିମଗ୍ନା	୧୩
୩ ।	ସ୍ବାଭିମାନ	୧୫
୪ ।	ଅଭିମନ୍ୟୁ	୧୭
୫ ।	ପରିତାପ	୧୯
୬ ।	କର୍ଷା	୨୧
୭ ।	ଛଦ୍ମବେଶ	୨୩
୮ ।	ନାଟକର ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ	୨୫
୯ ।	ଯାହାକୁ ପଚାରିଲି	୨୭
୧୦ ।	ପୁରୀ : ମୋ ସ୍ବପ୍ନର ସହର	୨୯
୧୧ ।	ଦୁଃଖ ସନ୍ଧାନରେ	୩୧
୧୨ ।	ସୃଷ୍ଟି ଓ ସ୍ରଷ୍ଟା	୩୩
୧୩ ।	ତମେ ଗଲାପରେ	୩୫
୧୪ ।	ଅନଶନ	୩୭
୧୫ ।	ପୁନଶ୍ଚ ଦ୍ରୌପଦୀ	୩୯
୧୬ ।	ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଉବାଚ	୪୧
୧୭ ।	ସେଇ ଏକାକଥା	୪୩
୧୮ ।	ବୁଝାଏ ଲୁହରେ	୪୫
୧୯ ।	ଏଇ ଟିକେ ପରେ	୪୭
୨୦ ।	ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା	୪୯
୨୧ ।	କଣ୍ଠରଜ୍ଜ କଣ୍ଡାହାର	୫୨

	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୨୨ ।	ସଂଚିତ ସଂଳାପ	୫୪
୨୩ ।	ଖଣ୍ଡା	୫୬
୨୪ ।	ଅଶାୟତ	୫୮
୨୫ ।	ଶପଥ	୬୦
୨୬ ।	ଭୁଲିଯିବା ରାସ୍ତାରେ	୬୨
୨୭ ।	ଅପେକ୍ଷା	୬୪
୨୮ ।	ତଥାପି ବଞ୍ଚିଛି	୬୬
୨୯ ।	ଅନ୍ତରଂଗ ଆଳାପ	୬୮
୩୦ ।	ବିଦାୟ	୭୦
୩୧ ।	ଖେଳ	୭୨
୩୨ ।	ନବଘନର ବସା	୭୫
୩୩ ।	ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା	୭୭
୩୪ ।	ସ୍ୱପ୍ନରେ ସିଏ	୮୦
୩୫ ।	ଅଜଣା ଆଲୋକ	୮୨
୩୬ ।	ଅପରିଚିତ	୮୪
୩୭ ।	ସମର୍ପିତ ସାଧନା	୮୬
୩୮ ।	ମୋ ଅଲକ୍ଷରେ	୮୮
୩୯ ।	ଅଲୋଡ଼ା ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ	୯୦
୪୦ ।	ବିକଳ	୯୨
୪୧ ।	ପାହାନ୍ତା ରାତିରେ	୯୪
୪୨ ।	ସବୁକଥା କ'ଣ ମନଖୋଲି କହିଛୁଏ	୯୬
୪୩ ।	ଅସହାୟତା	୯୮
୪୪ ।	ଗୋଟେମାତ୍ର ଭୁଲ ହୋଇ	୧୦୦
୪୫ ।	ଶୂନ୍ୟତାର ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର	୧୦୨

ଇଚ୍ଛା ମୃତ୍ୟୁ

ଆଶ୍ୱର ନିଆଁଧାସରେ ଜଳିଯୋଡ଼ି
ଯାଉଥିବା ସୁଖର ଧଳା ପର୍ଦାଟିଏ
ସଂପର୍କର ସୁନାଗାଣ୍ଡିଲିକୁ
ଘୋଡ଼େଇ ବସିଲା ।
ନିଜର ନିଜର କହିଆସୁଥିବା ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର
ନିଃସଂଗତା ଆବେଗଭରା ଆତ୍ମାୟତାକୁ
ନିମିଷକେ ପର କରିଦେଲା ॥

ଦୁଃଖର ଦରଖାସ୍ତ ଶେଷରେ
ବଶମ୍ବଦ ହୋଇ ମୁଁ ଚାହିଁଥିଲି
କିଛି ନହେଲେ ବି
ଟୋପାଏ ମିଛ ଆଶ୍ୱାସନା ।
ରଜତ ହୋଇ ଶୁଖିଲା କ୍ଷେତରେ
ସୁଖ ବୁଣୁବୁଣୁ ମୁଁ ଖୋଜିଥିଲି
ବଂଚିବାର ନୂଆ ସମ୍ଭାବନା ॥

ନୁଆଁଣିଆ ଚାଳଘର ଓଳିତକୁ
ଝରିପଡୁଥିବା ଟୋପାଟୋପା ବର୍ଷାଜଳପରି

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

ମୋ ସାନ୍ନିଧ୍ୟର ସହସ୍ର ଶ୍ରାବଣ
ଖସିପଡୁଥିଲେ ଗୋଟିଗୋଟି କରି ।
ସମ୍ଭୋଗର ଅପାର୍ଥିବ ବାଧ
ଜଞ୍ଜାଳୁତୁଁ ହସୁଥିଲା
ପ୍ରତିକ୍ଷିତ ପ୍ରତୀକ୍ଷାକୁ ପରାହତ କରି ॥

ରତିମଗ୍ନା

ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଜଉମୁଦ ଭିତରୁ
ଦରଦୀ ମନର ଦରପୋଡ଼ା
ଆଶ୍ୱାସନାକୁ ଆପଣେଇ ନେବାର
କୁହୁକ କଳା ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ ।
ଆକାଶରୁ ଖସିଆସୁଥିବା ଅକସ୍ମାତ୍
ଅନ୍ୟମନସ୍କତାକୁ ଆଉଜେଇ ଦେବାର
ଅଭିପ୍ରାୟ ମୋ ଆହତ ମନରେ
ଆବେଗ ବି ସୃଷ୍ଟି କରୁନାହିଁ ॥

ଚାହିଁଥିଲି ଭେଟିବି ତାକୁ
ଜୀବନର ଦିନ ଦ୍ୱିପ୍ରହରେ
ଖୋଲିଦେବି ସଂଘାତର ଅନ୍ତର୍ବାସ ।
ମୁରୁଖ କମନୀୟ ସ୍ୱପ୍ନିକ କଦଂବ
ରତିମଗ୍ନା ହେଉହେଉ ଖୋଜିବ
ଅପାର୍ଥିବ ଶରୀରର ସଂଗୁପ୍ତ ପରଶ ॥

ମୃତ ମୃଣ୍ମୟ ମୂର୍ତ୍ତିଟି
ନିଷ୍କଳ ଅସଂଯତ ଅବସ୍ଥାରେ
ଭେଟିବ ମୋର ପୁରୁଷତ୍ୱକୁ
ଅହଂକାରୀ ସଂବେଦନକୁ ଧକ୍କାର କରି

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

ଚହଲାଇ ଦେବ ମୋ ଉପରେ
ବହିଯାଉଥିବା ଧାରେ ଗାଡ଼
ସବୁଜ ଚଂଚର ଫଗୁଣକୁ ।
ଓ ଅସମୟରେ ଆତଯାତ
ହେଉଥିବା ଅଲୋଡ଼ା ଅନୁରକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ॥

ଆକାଶକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ
ଖୁବ୍ ଉଜ୍ଜକୁ ଉଠିବାର ନିଶା
ଶେଷରେ ଧରାଶାୟୀ ହେବ ।
ମୋ ମଥାନ ଉପରେ ଉଡୁଥିବା
ଅନେକ ପାପର ବୈଚିତ୍ର୍ୟ
ପ୍ରତିହତ ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମାପରି
ଅହରହ ମୋତେ ଝୁଣି ଚାଲିଥିବ ॥

●

ସ୍ବାଭିମାନ

ମୋ ହାତରେ ବଂଧା ହୋଇଥିବା
ଅନେକ ପାପ ଓ ପୁଣ୍ୟର ପୃଥିବୀ
ଅଗଣିତ ଅଭିଶାପର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ଜଳାକାରେ
ଛଟପଟ ହେଉଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ
ମୋତେ ବିବଶ କରିଛି ।
ମୋ ହାତଟିଆରି ସବୁଜ ଆକାଶ
କାହିଁ ଚାରିଆଡ଼େ ଆଜି ଲାଲ ଦିଶୁଅଛି ॥

ମୁଁ ଜାଣିନି ମୁଁ କାହାପାଇଁ ବଞ୍ଚିଛି
ଭାଗିଯାଇଥିବା କଞ୍ଚନାକୁ ନୁଆକରି
ଗଡ଼ିଦେବାପାଇଁ କି ମୋ ଅକ୍ଷିତ ଭାବନାକୁ
ସମୟ ସୁଅରେ ଯୋଡ଼ିଦେବା ପାଇଁ ।
ହାତପତାଇ ଭିକ ମାଗୁଥିବା ଚୋପାଏ
ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଭବ ପାଇଁ କି
ପୋଷପୋଷ ପୌରୁଷର
ମୁଗ୍ଧ ଅହେତୁକ ଆକର୍ଷଣ ପାଇଁ ? ?

ଇତିହାସର ଆଇନାରେ ଅତୀତ
ଝୁରୁଛି ବିଳମ୍ବିତ ରାତିର ବିସ୍ମୃତ

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

ଅନୁଭୂତି ଓ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ
 କଟା ହୋଇଥିବା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସକାଳ ।
 ସବୁ ଭାବନାରେ ପ୍ରସଂଗକୁମେ
 ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣଛେଦ ଓ
 କେବେକେବେ ନିସର୍ଗ
 ନିଃସଂଗତାର ଦୃଢ଼ ଦେଉଥିବା
 ନିର୍ମଳ ନିରବ ଜଞ୍ଜାଳ ॥

ଲୁହ ଓ ଲହର ଲହଡ଼ି ଭିତରେ
 ଯେତେ ଲୁଚିଲେ ବି ପଦାକୁ
 ଜଳଜଳ ଦିଶୁଛି ମୋର ବିରୁଦ୍ଧ ଅସ୍ତିତ୍ବ ।
 ସବୁବେଳେ ନାହିଁ ନାହିଁରେ
 ବଞ୍ଚିଥିବା ମୋର ସ୍ବାଭିମାନ
 ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ବୁଝୁନି
 ଲୋଟିଯାଉଛି କିଛି ଛଳନା
 ଓ କିଛି ପ୍ରବଞ୍ଚନା ସହିତ ॥

ଅଭିମନ୍ୟୁ

ମୁଁ କରିଥିବା କୌଣସି
ଗୋଟିଏ ହେଲେ ପାପକର୍ମ
ମୋତେ ବାରଣ କରିନଥିଲେ
ମୋ ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସଂଯତ
ଅବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଏମିତି ଗୋଟେ
ଅମାମାଂସିତ ପରିସ୍ଥିତିରେ
ଛାଡ଼ିଦେବାପାଇଁ ।
ଏଇଟା ଏମିତି ହୋଇଥିବ ଭାବି
ଜୀବନର ନକ୍ସା ବଦଳାଇବାକୁ
ମୋର ପ୍ରାଣମୁକ୍ତୀ ପ୍ରୟାସ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପରିତାପର ବିଷୟ ଯେ ହେବ
ଏଥିପାଇଁ ମୋ ନିଜଛଡ଼ା
ଆଉ କାହାକୁ ମୁଁ ଦାୟୀ କରୁନାହିଁ ॥

ମୁଁ ଦେଖୁଛି ମୋ ହାତରେ
ମୋର ତଣ୍ଡି ଚିପିବାର ଦୃଶ୍ୟ
କେଉଁ ଗୋଟେ ଅପସ୍ମାର ରୋଗୀ
ତା'ର ଚେତା ହରାଇଲା ଭଳି
ମୋ ଆଖି ସାମ୍ନାକୁ ଆସୁଥିବା

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

ସୁଯୋଗ ସବୁ ଗୋଟେ ପରେ ଗୋଟେ
ଅତର୍ହିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।
ସତଭାବି ମିଛକୁ ସାମନା କରୁକରୁ
ସତମାନେ ପାଖକୁ ଧାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି ॥

କୌଣସି ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଦାୟୀକରି ମୁଁ
ସାଉଁଟି ନେଇଛି ସାହୁନାର ସମାପଦୃଷ୍ଟି
ହାରିଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଭାଗି ଦେଇଛି
ମୋର ଚେତନାର ମେରୁଦଣ୍ଡ ।
ପରିହାସର ପରିସୀମା ଡେଇଁ
ମୁଁ ଦେଖୁଛି ମୋ ଚାରିକଡ଼େ
ଛିନ୍ନ ଛତର ହୋଇ ଛିଡ଼ିପଡ଼ିଥିବା
ଛବିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ॥

ସ୍ବପ୍ନ ମୋର ସୃତି ପୁଣି ସୃତି ହିଁ ଆକାଶ
କେଉଁଠି ନିଘଞ୍ଚି ଅରଣ୍ୟର ବେଶ ତ
ପୁଣି କେଉଁଠି ନୀରବତାର ନିଶ୍ଚଳ ପାହାଚ
ଅଭିମାନର ଅଭିମନ୍ୟୁ ମନେକରି
ମୋତେ କାମନାର କୌରବ ସମୂହ
ଚାରିକଡ଼େ ଘେରି ଯାଇଛନ୍ତି ।
ଘଟଣାର ପାଣ୍ଡୁପତ ଯେତେ ଯୋଡିଲେ ବି
ଇପ୍ସିତ ଜଞ୍ଜାମାନେ କାହିଁ
ବଳେବଳେ ମରିଯାଉଛନ୍ତି ॥

●

ପରିତାପ

ଗାଣି ଓଗାରି ମୋତେ ସେଠି
ଠିଆକରେଇ କି ସୁଖ ପାଇଲ
କେଜାଣି—ଦିନ ଗଣି ଗଣି ମୋ ବେଳଗଲା ।
ଦହଗଞ୍ଜ ବେଳାରେ କେଉଁଠି ଥିଲ
କେଜାଣି—ଏମିତି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଲ ଯେ
ମୋର କାଳ ଗଲା ॥

ସାମନା କରିପାରିଲିନି
ସତର ସମର୍ପଣକୁ
ଦଶମାସର ଦହନ
ଜାଳିଯୋଡ଼ି ଦେଇଥିଲା ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ
କୋରଡ଼ିଆ ଆଖିତଳର
ଦୃଷ୍ଟି ନିରେଖି ଦେଖୁଥିଲା
ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଭବିଷ୍ୟତ ଓ
ସୂତର ସୌଖିନ୍ ଡାଳରେ
ଝୁଲୁଥିଲା ଅସମୟର
ଅବୁଝା ଅତୀତ ॥

ମୁଁ ତ ଭଲକରି
ବୁଝିନଥିଲି ନଜରବଂଦୀ ଥିବା

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

ତୁମର ସେ ଅହଂକାରୀ
ପୁରୁଷତ୍ବକୁ, ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି
କଟା ହୋଇଥିବା ମୋ
କନ୍ଧନାର କପାଳକୁ
ହାତପାପୁଲିରେ ଧରା ଦେଇଥିବା
ମୋ ସବୁଜ ସଂକଳ୍ପକୁ
ଓ ଭିତରେ ଭିତରେ ବିଘ୍ନୋରଣ
ଘଟାଇଥିବା ମୋ ମୃଣ୍ମୟ ମାତୃତ୍ବକୁ ॥

ତୁମର ପାରିଲା ପଣିଆ
ମୋ ପାଖରେ କିଛି ନୁହେଁ
କେବଳ ଛଳନାର ମସ୍ତବତ୍ ପ୍ରହସନ ।
ମୋ ଅସାବଧାନତା
ତୁମ ପାରିଲା ପଣିଆର ବଳିଷ୍ଠ ପ୍ରମାଣ ॥

●

କର୍ଷା

ମୋ ହାତ ତିଆରି ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଚାହୁଁଚାହୁଁ କେତେବେଳେ
ସଂପର୍କର ଦୋ ଦୋ ଚିନ୍ତା
ମୁହଁକୁ ଜାଳିପୋଡ଼ି ଦେଲା ।
ମୋ ଆଖିଆଗରେ ମୋତେ
ବେଢ଼ିଯାଇଥିବା ଆକାଶକୁ
କିଏ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ କରି କାଟି ପକାଇଲା ॥

ବହିଯାଉଥିବା ନଦୀର ମିଛ ମକଦ୍ଦମା
ଓ ତା'ର ନିରପେକ୍ଷ ତଦନ୍ତ
କାହା ଉପରେ ଲଦି ଦେବି
ଭାବିଭାବି ତୁମବାଟ ଓଗାଳି ବସିଲି ।
ଯେତେ ଯିଏ ମୋ ବାଟ ଦେଇ ଯାଉଥିଲେ
ଶବ୍ଦକୁ ସଂଖ୍ୟାଳି ନେଇ
କବିତାଟିଏ ଲେଖିଦେବାପାଇଁ
ଖାଲି ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଉଥିଲି ॥

ରାଶନିୟମ ପକାଇ ମୋ
ହାତରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଉଥିଲ
ମୋ ବଡ଼ାଇଟିକକୁ କାହିଁ

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

ପଚାରିଲେ ନିରବ ନିଛକ
ମୁହୂର୍ତ୍ତ କେତେଟିକୁ
ମୋ ଉପରକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଉଥିଲା ।
ଉପରେ ଉପରେ ରାଗରୋଷର
ରୋଷଣା ଭିତରେ
ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଚାଲିଯାଉଥିବା
ମିଛ ଅହଂକାର ଟିକକୁ ତୁମର
ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇଲେ
ନିଃସଂଗତାର ନିର୍ଜନ ନିଳୟ
ଟିକିଟିକି କରି ଭାଂଗି ଦେଉଥିଲା ॥

ମିଛ ବାହାନାରେ
ସତର ଶତାୟୁ ଶରୀର
ସୂତିର ସବୁଜ ସଂପର୍କକୁ
ଖାଲି ଝୁରି ହେଉଥିଲା ।
ମୋ ଭିତରେ ଇଡ଼ିଯାଇଥିବା
ଇର୍ଷାଗୁଡ଼ିକ କାହିଁ କେତେବେଳେ
ମୋ ଅଜାଣତରେ
ମରିଯାଇଥିଲା ॥

●

ଛଦ୍ମବେଶ

ବହଳେ ଅନ୍ଧାର ଭିତରୁ ଉଠିଆସି
ବହୁ ନାହିଁ ନାହିଁ ଭିତରେ ହଁ
ଖୋଜିବାକୁ ମୋ ଭିତରେ ଥିବା
ମେଞ୍ଚାଏ ଆଲୁଅକୁ ବାଧ୍ୟ କରିଥିଲି ।
ସତକୁ ସାରଥୀ କରି ସମୟକୁ
ସୁବିଧାରେ ବାଟୋଇ ନେବାକୁ
ବହୁ ଭାବିଚିନ୍ତି ହଁ କରିଥିଲି ॥

ଲୁହରେ ଧୋଇ ଯାଉଥିଲା
ଅତୀତର ଅପନ୍ତରା ବାଲିବଂଧ
ଲୁହା ଶିକୁଳିରେ ବଂଧା ହୋଇଥିଲା
ମୋ ମୌନତାର ମେରୁଦଣ୍ଡ
ସ୍ୱପ୍ନ ସବୁ ସ୍ମୃତିର ଆଖିରେ
ଖୋଜୁଥିଲେ ତୁମ୍ଭରାୟ ଜନ୍ମରାତି ।
ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ବେଳଠୁଁ
ମୋଠାରୁ ଛଡ଼େଇ ନେଇଛି
ମୋତେ କିଏ କେଜାଣି କାହିଁକି ॥

ମୋତେ ଦେଖେଇଦେଲା ସିଏ
ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମେଇବାର ରାସ୍ତାଟିଏ
ମୋ ଚାରିକଡ଼ ଶୂନ୍ୟତାକୁ

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

ଗଳାଟିପି ହତ୍ୟା କରିଦେଲା
ଯେତେ ଯିଏ ବୁଝେଇଲେ ବି
ମୋ ଭିତରର ନାହିଁ
କାହିଁ ତାକୁ ହଁ କରିଦେଲା ।

ସିଏ ତ ବୁଝିଲା ନାହିଁ ଗୋଟିଏ
ସରଳ ନିଷ୍ପତ୍ତ ହୃଦୟର
ଚଉଡ଼ା ଛାତିରେ
କଷା ହୋଇଥିବା ଅଂକର
ଅଛିଣ୍ଡା ଉଗ୍ରାଂଶ ।
ସିଏ ତ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ
ତା' ଚାରିକଡ଼େ ଲୁହରେ ଜଡ଼ଜଡ଼
ହୋଇ ନିତି ମରୁଥିବା
ଅନେକ ବିପନ୍ନ ବିଶ୍ୱାସ ॥

ମୋ ଭବିଷ୍ୟତର
ଭୟାତୁର ଦେହ
ସଂଦେହର ସରହଦ ଡେଇଁ
ଯାହା ବସିଥିଲା
ଗୋଡ଼ କାଢ଼ିବାକୁ
ପଦେ କଥାରେ କାହିଁ ଅଟକିଗଲା ।
ସୁଦୁ ତାହା ମିଛରେ
ବଂଚିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଟି
ଯାହା ଭାବିଥିଲା
ଜିତିଯିବ ବୋଲି
ଗୋଟେ ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରେ
ଧରା ପଡ଼ିଗଲା ॥

ନାଟକର ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ

ସତ୍ୟର ସଂଳାପ

ଆଡ଼େଇବେଲା ଛାତିତଳେ

ଚାପି ହୋଇଥିବା କୁକର୍ମକୁ

ନୀରବ ନିଦରେ ଶୋଇପଡ଼ିଥିବା

ନିଃସଂଗ ଜୀବନ ବେଳେବେଳେ

ଅବାଧ ହେଉଥିଲା ଓ ଭୁଲି ଯାଉଥିଲା

ତା' ଅସ୍ତିତ୍ବ ।

ଚଳାବାଟରେ ଝୁଣିବାର ଯନ୍ତ୍ରଣା

ତାକୁ ଅହରହ ଝୁଣି ଚାଲିଥିଲା

ଲୁଚାଛପାର ଲୁଚକାଳି ଖେଳ

ତା'ର ବିବେକକୁ ଭିଡ଼ି ଧରିଥିଲା ॥

ଅତୀତର ଅଜସ୍ର ଅନୁଭୂତି

ବ୍ୟସ୍ତ ବିକ୍ରତ ହେଉଥିଲେ

ତା'ର ଅସହାୟତା ପାଖରେ

ସେ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା ତା' ନିଜକୁ

ନଜରବଂଦୀ ଥିବା ତା'ର ଆତ୍ମୀୟତାକୁ

ଅହରହ ବିଳପି ଉଠୁଥିଲା

ତା' ଭିତରର ନିଷ୍ପେଜ ନୀରବତା

ଓ ଭୀଷି ପଡ଼ିଥିବା ଭୟାବୁର ଭାବପ୍ରବଣତା ॥

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

କେଉଁ ଏକ ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଶଙ୍ଖଧ୍ବନି
ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହେଉଥିଲା ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ବରେ
ଅସଂଯତ ଅବୟବ ସବୁ ଓହଳି
ପଡୁଥିଲେ ଅସମ୍ଭବ ବିନଗୁଡ଼ିକରେ
ତଳକୁ ଚାହିଁଲେ ଦିଶୁଥିଲା
ଓଦା ଓଦା ଉଦାସ ଜୀବନ ।
ଉପରକୁ ଅନାଇଲେ
ଅନାସକ୍ତ ଆକାଶର ଅଦୃଷ୍ଟ କଂପନ ॥

ତା' ଭିତରେ ଜୀବନ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାର
ଛକାପଂଝା ଖେଳ
ହଲପ୍ ପକାଇ ଭାଗ୍ୟସାଥେ
ଏକୁଟିଆ ଲଢ଼ିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ
ଶେଷକୁ ତା'ରି କପାଳରେ ଥିଲା
ନାଟକର ଅନ୍ତିମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଖାଲି
ଲୋକ ଲଜ୍ଜାରେ ଅଭିନୀତ
ହେବାପାଇଁ ମନା କରୁଥିଲା ॥

●

ଯାହାକୁ ପଚାରିଲି

ଯାହାକୁ ପଚାରିଲି

ସମସ୍ତେ ସେଇ ଏକା କଥା କହିଲେ

ଉପରେ ଉପରେ ଉଡ଼ିଆସୁଥିବା

ପବନ ମୋ ଦେହକୁ ଶୀତଳ

କରିବ କ'ଣ ବିଞ୍ଚିଦେଲା କିଛି ଭାଇରସ୍ ଯେ

ନିଦ୍ରାଭଂଗ ହେଲା ମୋ ନିଃସଂଗତାର

ଦେହକୁ ଆଉଜି ପଡ଼ୁଥିବା ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଟିକକ

ମୋ ସ୍ମୃତିକୁ ସାଇତି ରଖିବ କ'ଣ

ବିବସ୍ତ କରିଦେଲା ମୋ ବିପନ୍ନ ବିବୃତ୍ତି ସବୁକୁ

ମୋ ହାରିଯିବାର ବାହାନାରେ ମୋତେ

ପଦାରେ ପକାଇଦେବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା

କ୍ଷତବିକ୍ଷତ କରିଦେଲା

ମୋ ଭିତରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିବା ଭଗ୍ନ ହୃଦୟକୁ ॥

ଦୁଇହାତରେ ଟେକିଦେଲି

ମୋତେ ନୂଆକରି ମିଳିଥିବା

ଅନୁଭୂତିରୁ ଆରମ୍ଭ କରି

କିଛି ଅସହିଷ୍ଣୁତାକୁ

ଗଦାଗଦା ଶବ୍ଦର ସହର

ଭିତରେ ହଜିଆସୁଥିବା

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

ଅର୍ଥହୀନ ଆବେଗ ସବୁକୁ
 ଓ ଭଲପାଇ ଆସୁଥିବା
 ନିର୍ଜନ ନିଛକ ଛବିକୁ
 ପାଶୋରି ପକାଇଥିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତମାନଙ୍କୁ
 ସମସ୍ତେ ସେଇ ଏକାକିଆ କହିଲେ
 ସାମା ଚପିଗଲେ ଯାଏ ।
 ପବନକୁ ପିଟିପିଟି
 ଗର୍ଜିବାକୁ ଦେବ
 ସାନ୍ନିଧ୍ୟକୁ ସୂତିର
 କାନିରେ ବାଂଧୁ ପକାଇବ
 ସଂପର୍କକୁ କେଉଁ ଏକ
 ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଦେଖି
 ସଂଖ୍ୟାଳି ବସିବ
 ଭୁଲିଯାଇଥିବା ଭାବନା ଟିକକ
 ତେବେ ଯାଇ ଉଠିବାତ ହେବ ॥

ଯାହାକୁ ପଚାରିଲି
 ସମସ୍ତେ ସେଇ ଏକା କଥା କହିଲେ
 ଖାଲି ଭିନ୍ନ ଭାବରେ
 ଭିନ୍ନ ଢଙ୍ଗରେ ॥

ପୁରୀ : ମୋ ସ୍ବପ୍ନର ସହର

ଜଏ ଏକ ଜଳାକା
ଯେଉଁଠି ପାଷାଣ ବି କଥା କହେ
କାଠର ଠାକୁର ପୂଜାପାଏ
ଲୁହର ଲୋହିତ ଦେହ
ଧୋଇହୋଇଯାଏ
ସାଗରର ଲୁଣିଆ ଜଳରେ ।
ପ୍ରେମର ଉଚ୍ଛ୍ବାସ ଆଂକିଦିଏ
ମନର ମାନଚିତ୍ର କଞ୍ଚନାର ମାନସ ପଟରେ ॥

ଜଡ଼ିହାସ ଲେଖିଯାଏ
ଜଶ୍ବରଙ୍କ ଇସ୍ତାହାର
ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଭାବ ତରଂଗରେ
ରତ୍ନ ଆସେ ରତ୍ନ ଯାଏ
କେବେ ସ୍ବପ୍ନରେ ତ
ପୁଣି କେବେ ସମ୍ଭାବନାରେ ।
ନିର୍ଜନ ରାତିରେ ସହରଟା ଶୋଇପଡ଼େ
ପୁଣ୍ୟର ପଣତ କାନିରେ ॥

ବିଶ୍ବର ବିସ୍ମୟ ହୋଇ
ଛିଡ଼ାହୁଏ ଚିର ଇପ୍ସିତ ସ୍ବର୍ଗପୁରୀ

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

ଆଶୁ ପିଛୁଳାକେ ଶୁଣାଯାଏ
ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ସମୟର ଶଙ୍ଖଧ୍ବନି
କବର ପାଇଥିବା ମୃତାହତ ଶବ୍ଦ ସବୁ
ଉଡ଼ିଆସନ୍ତି କଫିନ୍ ଭିତରୁ ।
ଶୂନ୍ୟବାଣୀ ହୋଇ ଶୁଣାଯା'ନ୍ତି
ଭାବନାର ଝୁଅ ଧରୁଧରୁ ॥

ସକାଳର କପାଳକୁ
କଅଁଳ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଖରା ଛୁଇଁଯାଏ
ଆଶୁ ପାଏନି କେଉଁ ଯାଏ
ଲଂବିଛି ତା' ଚିତ୍ରିତ ଚୈତନ୍ୟ
ଆକାଶକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ
ଖରାଧାସ ଜାଳିଯୋଡ଼ିଦିଏ
ଅତ୍ୟୁତ ଆବେଗର
ଅଶ୍ରୁ ପରିଧି ॥

ଏଠା ମାଟିର ଏକ
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମହକ
ପବନ ବହିଲେ ପବିତ୍ର
ହୋଇଯାଏ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ
ପାଦ ଆପିବାକୁ ରାସ୍ତା ଲଂବିଯାଏ
ବୈକୁଣ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।
ଶବ୍ଦର ସହର ଥରିଯାଏ
ରାଶିରାଶି ପାପ ହୁଏ ଉସ୍ମାଭୂତ ॥

ଦୁଃଖ ସନ୍ଧାନରେ

କାହାକୁ କହିବାକୁ ହେବ
କିଏ ବା ବୁଝିବ ।
ନିଦ ମଳମଳ ଆଖିରୁ
ସ୍ୱପ୍ନ ହଜିଯିବ ॥

ପାହାଡ଼ି ତାରା ପରି
ମଳିନ ନିଷ୍ପତ୍ତି
ଶକ୍ତିହୀନ ଶବ୍ଦର
ବୃଥା ଉଚ୍ଚାରଣ
ରୋମାଞ୍ଚ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ
ମୁହୂର୍ତ୍ତର ତର୍ଜମା କରୁଛି ।
ସତକୁ ଉଖାରୁ ଉଖାରୁ
ମିଛ ଲାଗି ନିତି ମରୁଅଛି ॥

ଲୁହରେ ଲୋଟିଯାଉଛି
ଅଗଣିତ ଅନୁଭୂତି
ଅସମାପ୍ତ ଜୀବନର
ବିସ୍ମୃତ ଜ୍ୟାମିତି
କିଏ ଭଲ କାହାପାଇଁ ।

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

କିଏ ପୁଣି ଦେଖାଦିଏ
ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ସମୟର
ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ॥

ଗଛ ଶୁଖିଯାଏ
ପତ୍ର ଯାଏ ଶୁଖି ।
ଦୁଃଖ ବଞ୍ଚିରହେ
ସୁଖକୁ ପରଶୁ ॥

●

ସୃଷ୍ଟି ଓ ସ୍ରଷ୍ଟା

ମୋ ବୟସର ସୁଦୃଶ୍ୟ ପାହାଚ
ଡେଇଁବାର ଅଭ୍ୟାସକୁ
ଲୁଚେଇ ବସିଲା ତା
ଆଡ଼ିଆଖିକୁ ଦିଶୁଥିବା
ମୋର ପ୍ରତିଛବି
ସ୍ବପ୍ନ ବିଭୋର ରାତି ବି
ବାରଣ କରିଲା ମୋତେ
ଉଜାଗର ରହିବାକୁ ।
ପ୍ରତୀକ୍ଷାର ସବୁଜ ପ୍ରତିମା
ଦୋହଲାଇ ଦେଲା
ମୋର ଭଲ ପାଇବାକୁ ॥

ଝୁରିଲେ ଲାଗୁଥିଲା
ଝରିଯାଉଛି ଅନର୍ଗଳ ଅନୁକମ୍ପା
କ୍ଷତାନ୍ତ ମନର ଦର୍ଜ
ବଂଦ ହେଉଗଲା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ।
ଆରମ୍ଭରୁ ନିଜର ଲାଗୁଥିବା
ନିରୋଳା ନୀରବତା
କାହିଁକି ଚହଲିଗଲା
ପ୍ରେମରେ ପ୍ରମତ ହୋଇ ॥

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

୩୩

ସଂଜ୍ଞା ବଦଳିଗଲା ପ୍ରେମର
ଭୁଲିଗଲି ଭଲପାଇବାର
ସାମାନ୍ୟ କଥନ ।
ତୁଟିର ତରଙ୍ଗ
ଭସେଇନେଲା ଦୃଷ୍ଟିର
ନନ୍ଦନକାନନ ॥

ହାରିଗଲି ନିଜଠାରୁ
ହରେଇଲି ସବୁକିଛି ମୋର
ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଖୋଜିଲି ମୁଁ
କିଏ ପ୍ରସ୍ତା ମୋର ॥

ତମେ ଗଲାପରେ

ତମେ ଗଲାପରେ ମୋ ଭିତରେ
କାନ୍ଦକାନ୍ଦ ତରଳ ଶୂନ୍ୟତା ।
ରକ୍ତ ମାଂସ ଶରୀର ସହୁନି ଆଉ
ଭାଂଗି ପଡ଼ିଥିବା ଭାବପ୍ରବଣତା ॥

ମୋ ଦେହରେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ
ଭାବିବାକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଯାହା ବି ଘଟିଛି ।
ମୋ ଭିତର, ବାହାର
ଓ ସଚରାଚରରେ
ମୁଁ ଏକ ଅଂଧ ମହୁମାଛି ॥

ଅତୀତକୁ ଚିରିଚାରି ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ
ସିଏ ଖାଲି ମରୁଛି ବଞ୍ଚୁଛି ।
ତୁମ ମୁହଁ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନର ଆକାଶରେ
ବାରଂବାର ମଳିନ ଦିଶୁଛି ॥

ତୁମେ ଚାଲିଗଲ ମୋତେ ଯେତେ
ବାଧୁନାହିଁ ବେଶୀ ବାଧୁଛି ତୁମକୁ

ବିରଜିତା ପ୍ରଧାନ

ମୋତେ ଏତେ ନିଜର କଲ କାହିଁକି
ଭୁଲିପାରୁ ନାହିଁ ତୁମ ଭଲ ପାଇବାକୁ ॥

ତୁମେ ଯାଅପଛେ କିଂତୁ
ଆସୁଥାଅ ବେଳେବେଳେ
ମୋ ନିକଟକୁ ।
ଜାଣତରେ ହେଉ ବା ଅଜାଣତରେ
ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଦିଅ
ମୋର ପରିକଳ୍ପନାକୁ ॥

ଫେରିବ ଫେରିବ ବୋଲି
କହୁଛ ଯାକୁ ତାକୁ
କିଂତୁ ଫେରୁନ କାହିଁକି ।
ମୁଁ ଖୋଜୁଛି ମୋ ଭିତରେ
ତୁମର ଅସ୍ତିତ୍ବ
କିଛିଦିନ ଭଲରେ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁକି ॥

●

ଅନଶନ

ଏ ଅନଶନ

ଆୟୁଷ୍ମାନ ହେବାର ଅଧିକାରକୁ
ନେଇ-ପବନର ପରାକାଷ୍ଠା
ଶରୀରକୁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ।
ପ୍ରିୟମାଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସବୁକୁ
ଜୀବନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଓ
ହାରିଯାଇଥିବା ହସକୁ
ଫେରାଇ ଆଣିବା ପାଇଁ ॥

କାହାପାଇଁ ଏ ଆୟୋଜନ ?
ରକ୍ତରେ ହୋରି ଖେଳୁଥିବା
ପାଗଳାମିକୁ ନେଇ
କି ଇଚ୍ଛାଧୀନ ବିଷୟକୁ
ବେଳେବେଳେ ପାଠ କରୁଥିବା
ଅନ୍ୟମାନସ୍ତତାକୁ ନେଇ
କିଂବା କେଉଁ ଏକ ଅପତ୍ତରା
ରାସ୍ତାରେ ଭେଟୁଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ
ଅନୁଶାସନକୁ ନେଇ ॥

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

୩୭

ପ୍ରଶ୍ନ ପରେ ପ୍ରଶ୍ନ
ପୋତି ହୋଇଯାଉଛି ଭାବପ୍ରବଣତା
ନନ୍ଦନାଦର ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପରତାକୁ
ଫାଶୀଖୁଣ୍ଟରେ ଝୁଲେଇ ଦେଇଥିଲେ
ଭଲ ହୋଇଥା'ନ୍ତା ।
ଦୀର୍ଘ ବାରବର୍ଷ ଅନଶନର
ଅନ୍ତ ଘଟିଥା'ନ୍ତା ॥

କିଏ କହିବ ଆଉ
କେତେଦିନ ଏହିପରି ଯିବ ।
ଫୁଲ ଫୁଟିଥିବା ଗଛଟିକୁ
କାହା ଇଂଗିତରେ ଧରାଶାୟୀ
ନ ହୋଇ ବଞ୍ଚିବାକୁ
ରାହା ମିଳିଯିବ ॥

ପୁନଶ୍ଚ ଦ୍ରୌପଦୀ

ପଶ୍ଚାତାପର ପରିଧି ଭିତରେ
କେତେଦିନ ଆଉ ବିତାଇବି ?
ପୁନଶ୍ଚ ଦ୍ରୌପଦୀ ହୋଇ
କେତେକାଳ ବିବସ୍ତ ହୋଇବି ?

ଏ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ରଣକ୍ଷେତ୍ର ହେବ
ନିରୀହ ଅଭିମନ୍ୟୁମାନେ
ମୋ ଆଶୁ ଆଗରେ
ଆଶୁ ବୁଜିଦେବେ ।
କର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଜୁନାଦି ଯେତେ ଯେତେ ଯୋଦ୍ଧା
ଅକାଳରେ ମରିହଜିଯିବେ ॥

ଭିନ୍ନ ଏକ ଅବୟବ
ଆତୁରତାର ରଣସ୍ଥଳାରରେ
ନିଶ୍ରେଙ୍ଗ ହୋଇବ
ଅବଶ, ଅବସନ୍ନ ଓ ଅପାଂକ୍ତେୟ
ବିପନ୍ନ ପୃଥ୍ବୀ ନିମିଷକେ
ସରା ତା'ର ହରାଇ ବସିବ
ଖୋଜି ଲୋଡ଼ି ସଙ୍ଗୋଳିବା ପାଇଁ

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

୩୯

କେହି ନ ଆସିଲେ ବି
ରଣକ୍ଷେତ୍ରର ମୁଠାଏ ମାଟି ତ ଆସିବ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଦ୍ରୌପଦୀ କହି
ଯେତେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇଲେ ବି
ଚିହ୍ନ ପକାଇବ ॥

ଶୂନ୍ୟକୁ ଚାହିଁବି ମୁହିଁ
ସୃଷ୍ଟିକୁ ଚାହିଁବି ।
ମିଛର ଭିତ୍ତିଭୂମିପରେ
ସତର ଆସ୍ଥାନ ମେଲିବି ॥

●

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଉବାଚ

ଅନ୍ଧଦୂର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର କାହିଁ ମୋତେ କଲ ।
ହସ୍ତିନାର ରାଜସିଂହାସନ ମୋ
ଆଖି ସାମ୍ନାରୁ କାହିଁ ନେଇଗଲା ॥
ସମୟର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବିଳାପ ଭିତରେ
କେତେ ମାନ ରାଗରୋଷ
ମରିହଜିଗଲେ ।
ଚିନ୍ତା ଚିନ୍ତା କଣ୍ଠର
ପରିଚିତ ସ୍ଵର ମୋ
କାନରେ ତୁହାକୁ ତୁହା
ପିଟି ହେଉଥିଲେ ॥

ଅନ୍ଧାର ମୋ ପାଇଁ ଥିଲା ଇନ୍ଦ୍ରର ଭୁବନ
ବହୁଦିନୁ ପୋତି ହୋଇଥିବା ଗୁପ୍ତଧନ
ଚତୁର୍ଦ୍ଧିଗକୁ ଭେଦି ଯାଇଥିବା
ଆତଙ୍କିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ସ୍ଵର
ବଳ ଥାଇ ବି ମୁଁ ବଳହୀନ ।
ଭାଂଗିପଡ଼ିଥିବା ଦୁଃଖର
ପୁଣି ଏକ ନୂଆ ସଂସ୍କରଣ ॥

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରର ବିଶାଳତାକୁ ମୁଁ
 ବାରିବି ପାରୁଛି ମୋ ଦେହକୁ
 ହାତ ବଢ଼େଇ ସ୍ବାଗତ କରୁଥିବା
 ଛୋଟବଡ଼ ଅନେକ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ଭିତରେ
 କାହିଁଗଲେ କର୍ଷ କାହିଁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
 କପଟି କୃଷ୍ଣର ଇଂଗିତରେ
 ସବୁଠି ଘୁରୁଛି ଖାଲି ଚକ୍ରସୁଦର୍ଶନ
 କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ପବିତ୍ର ଲାଗୁଛି ।
 ଶକୁନିର ଅଜହାସ୍ୟ ଅହରହ
 ମୋ ଆକୂଳତାକୁ ଅଝଟ କରୁଛି ॥

ଅଜଣା ଆତଙ୍କରେ ଆତଯାତ
 ମୋ ନିଶ୍ବାସ ପ୍ରଶ୍ବାସ
 କେତେବେଳେ ପ୍ରଖର ହେଉଛି ତ
 ପୁଣି କେତେବେଳେ ଅଟକି ଯାଉଛି ।
 କାଳସ୍ବପ୍ନର କରାଳ ଗତିରେ
 ହସ୍ତିନା ନରେଶ ହୋଇ
 କେତେବେଳେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
 ହସୁଛି ତ ପୁଣି କେତେବେଳେ
 ରକ୍ତନଦୀରେ ପହଁରୁପହଁରୁ
 ହଜି ଯାଉଅଛି ॥

ଅପେକ୍ଷାରେ ଅଛି ସେଇ
 ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଯେବେ ଏ ଯୁଦ୍ଧ
 ଶେଷ ହେବ ।
 ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିଛି ସେଇ ସକାଳକୁ
 ଯେବେ ଏ ରଣକ୍ଷେତ୍ର ନୀରବ ହୋଇବ ॥

ସେଇ ଏକାକଥା

ବିକଳ ଖୋଜିବାର ବେଳ
ମୋତେ ବାରଂବାର ବଂଚିତ
କରୁଛି ନିରୁସାହିତ ହେବାରୁ
ଜାଣିଶୁଣି ମୋ ଅଧିକାରକୁ
ସାବ୍ୟସ୍ତ ନକରି ତୁମ୍ଭ ରହିବାକୁ
ଆଦୌ ପସନ୍ଦ କରୁନି ସେ
କହୁଛି - ଯେଉଁ ବାଟରେ ଯାଉଛୁ ଯା’
ଭେଟିବୁ ସେହି ଭୟାନକ
ଭାବଧାରାରେ ବଂଧା ପଡ଼ିଥିବା
ଅଗଣିତ ଅନୁଶୋଚନା ମାନଙ୍କୁ ।

ମୋର ପଳାଇଯିବାର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପରିତାପ
ମୋତେ ଦେଖେଇ ଦେଇଛି ପ୍ରଥମ କରି
ମୋ ପାଗଳାମିର ନର୍କକୁ ଓ
ନିୟମିତ ଆତଯାତ ସମସ୍ତ କୁକର୍ମ
ଏକାଠି ହେବାର ଦୃଶ୍ୟ ସମୂହକୁ ।
ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ କରିବାର ପରିଣାମ
ଆଶା ଓ ଆଶଙ୍କା ଭିତରେ
ଆଖି ବୁଜିଦେଇଛି ଅତୀତକୁ ।

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

ଖାଲି ଚିକିଏ ଆଶ୍ୱାସନାର
ଦ୍ୱାହିଦେଇ ସଂଜଳବନ୍ଧ ଚେତନାର
ଚିତ୍ରକଳ୍ପ ଆଜି ହୋଇଯାଉଛି
ମନର ମାନଚିତ୍ରରେ ମନକୁ ମନକୁ ॥

ମୋ ଜାଣିବାରେ ଯେତେ
ଭୁଲ ମୁଁ କରୁଛି
ସବୁ ଖାଲି ମୋ
ଅଜାଣତର ବାଧ୍ୟ ପରିଣତି ।
ଜଣଜଣକରି ମୋ
ଚିହ୍ନ ଜଣା ଯାହାକୁ
ଭେଟିଛି ସେହି ଏକାକିଆ
ସମସ୍ତେ କହି ଚାଲିଛନ୍ତି ॥

●

ବୁଦାଏ ଲୁହରେ

ବୁଦାଏ ଲୁହରେ
ଦିଶୁଛି ମୋ ପାପକର୍ମର
ବିଷ୍ଣୁତ ଇଲାକା, ଅନୁତାପର
ଅନ୍ଧସ୍ୱର ଓ ଦରଧି ପ୍ରାଣର
ସ୍ୱର ଓ ସ୍ୱାକ୍ଷର ॥

ପ୍ରଶ୍ନ ପରେ ପ୍ରଶ୍ନର
କି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପ୍ରକୋପ ସତେ
ଲୁଚିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି
ନିଜକୁ ନିଜଠାରୁ
ଚାଲିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି
ମୃତ୍ୟୁ ସାମନାରୁ ଓ
ହଜିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି
ବାସ୍ତବତାର ତୀବ୍ର ଅସନ୍ତୋଷ ଭିତରୁ ॥

ଛିଡ଼ିପଡ଼ିଛି ମୋ ହାତରୁ ଜାଣତରେ
ମୋ ଦିହକ ଯାକରେ ଅର୍ଜିଥିବା
ପୁଣ୍ୟର ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ
ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଓ ମନେରଖିବା ଭଳି
ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ।

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

ସମ୍ବନ୍ଧ ସାର୍ଥକତାର ତରାକୁରେ
ତଉଲୁ ତଉଲୁ ମୁଁ ଦେଖୁଛି
ମୋ ନିଃସ୍ବ ନିଃସ୍ବ ଭାବର
ମିଛ ଅନୁରକ୍ତି ॥

ମୋ ଭିତରେ ଜମାଟକାଂଧୁ
ଆସୁଛି କଳଂକିତ
ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅସଫଳ
ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଓ ହାତକଡ଼ି ପିନ୍ଧା
ଦୃଷ୍ଟ ପାଗଳାମି ।
ଶରୀରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଣୁରେ
ଭୟର ପଶାକାଠି
ଗଡ଼େଇ ଦେଇ
ଖୁସିରେ ବିଳପି ଉଠୁଛି
ମାତୁଳ ସୁନାମି ॥

●

ଏଇ ଟିକେ ପରେ

ଏଇ ଟିକେ ପରେ ତ ରାତି ପାହିଯିବ
ମୁଁ ପହଞ୍ଚିବା ଉତ୍ତାରୁ
ଯେତେ ଦୁଃଖ ଓ ଦୁଃଖିନ୍ନ
ଭୋଗିଛ ବା ଭୋଗାଇଛ
ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ
ବଖାଣି ଦେବି ।

ମୁଁ ଜାଣିବାରେ ସେମିତି କିଛି
ଅସାମାନ୍ୟ ହୋଇନି ଯେ
ତୁମେ ସହିପାରୁନ
ଗୋଟିଏ ଦଗ୍ଧ ପ୍ରାଣରେ
ଆଁକି ପାରୁନ ବଞ୍ଚିବାର
ଜୀବନ ରୋଖାଟିଏ ।
ପରକରି ରଖିଛ ନିଜକୁ
ନିଜର ମାନଙ୍କଠାରୁ
ନିବୃତ୍ତେଇ ପାରୁନ ତୁମକୁ
ସାରାରାତି ଉଜାଗର ରହିବାରୁ ॥

ଚାରିଆଡ଼ର ଚର୍ଚ୍ଚା
ମୋତେ ବାଧୁ ଦେଇଛି

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁ

ନାହିଁନାହିଁର ନାଗଫାଶରେ
ଆଉଜେଇ ଦେଇଛି
ମୋ ଦେହକୁ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଥିବା
କିଛି ଅସହିଷ୍ଟ ଅହମିକା
ଲିଭିଲିଭି ଆସୁଥିବା
ନିଷ୍ପତ୍ତ ଅନୁରକ୍ତି
ଓ ବାଟ ଓଗାଳୁ ଥିବା
କିଛି ମର୍ମରୁଦ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ।

ଗୋଟିଏ ପଟେ
ଦୀର୍ଘଦିନ ସଂପର୍କର
ସୁନା ରାଜହଂସ
ଆରପଟେ ସଂକଳ୍ପର
ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି
ସମାଧାନର ସୂତ୍ରଟିଏ
ଖୋଜିବାକୁ ହେବ
ଏଇ ଚିକେ ପରେ ତ
ରାତି ପାହିଯିବ ।

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

ବାଟଛୁଡ଼ି ଯାଇଥିବା
ବିପଥ ବସନ୍ତ ବାସ୍ନାବାରୀ
ପହଂଚିଛି ବଉଳର ମଉଳା ଦେହରେ ।
ମଲାଦେହ ଦହଗଂଜ
କେତେ ଯେ ହେଉଛି
ଚହଲାଇ ଚଳାପଥ ବାରଂବାର
ଚିରୁଡ଼ାଏ ଆଶା ଓ ଆଶଙ୍କା ଭିତରେ ॥

ଏ କ୍ଷୁଧା ମେଣ୍ଟିବାର ନୁହେଁ
ମେଣ୍ଟିବାର ନୁହେଁ ବି ଶରଧାର
ଶତାୟୁ ଶରୀର
ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସି
ପରିଷ୍କାର କରିବାକୁ
ଅଲୌକିକ ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ଅନ୍ଧାର
ବଦଳେଇ ଦେବାକୁ ନିର୍ଜନ
ପଥର ଯାତ୍ରୀ ।
ଭେଟିଦେବାକୁ ତୋଫୀ ଜହ୍ନରେ
ଆଲୋକିତ ଉଜାଗର ରାତ୍ରୀ ॥

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

ଅଲୋଡ଼ା ଆକାଶର ଆଖିପତା
ନଇଁଆସୁଛି ବେଳେବେଳେ
ଘନ ତମିସ୍ରାର ନିଛାଟିଆ
ନିର୍ଜନତା ଆଡ଼କୁ
ଗୋଟିଗୋଟି କରି କୋଟିକୋଟି
ତାରା ଗଣ୍ଡୁଗଣ୍ଡୁ ହାଲିଆ
ହୋଇଯାଉଛି ଅସମ୍ଭବ
ଅନ୍ୟମନସ୍କତା ।
ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧାକୁ ଆଜୁଠି
ଅଗରେ ନଚଉ ନଚଉ
ନିଦରେ ଶୋଇପଡୁଛି
ନିଷ୍ଠୁଳ ଭାବପ୍ରବଣତା ॥

ଆଖିକୁ ଦିଶୁନି ଫର୍ଜା
ବାଟଭାଂଗି ଆଗକୁ
ଲଂବି ଯାଇଥିବା ସଂପର୍କର
ସୁଦୀର୍ଘ ଶରୀର ।
ଗୋଟାକେତେ ଆଶ୍ରା
ନେଇଥିବା ପରିଣତି
ପ୍ରମାଣ ଖୋଜୁଛନ୍ତି
କାହିଁ କେତେକାଳ
ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଥିବା
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସମ୍ଭବର ॥

ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇନି ମୋତେ
କିଏ କାହିଁ ନିଜଆତ୍ମ

କେତେ ବା ମୁଁ କାହିଁ ପଚାରିବି
କଳାକଳା ଦାଗ ଦେଖି
ଅନ୍ଧାର ଦେହରେ
ଖାଲି ମୁହିଁ ନିତି ମରୁଥିବି ॥

●

କରୁରଙ୍କ କଷ୍ଟାହାର

ମୋ ଦେହର ଉତ୍ତାପ
ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେଉଛି ମୋ
ଚାରିପାଖେ ଆତୟାତ
ହେଉଥିବା ପବନ ଟିକକରେ
ମୋ ହୃଦୟର ସ୍ବୟନରୁ
ବାରି ହୋଇଯାଉଛି
ମୋ ଅନ୍ତଃସ୍ବର ।
କଦମ୍ବ ଗଛର ଛାଇତଳେ
କୃଷ୍ଣପଣିଆ ଚାଲିରେ
ଭରି ରହିଛି ପ୍ରେମର ମିଛ ଆବରଣ ॥

ତଥାସ୍ତୁ କହିବାରେ ନଥିଲା
ତୁମର ବରଦିଆ ଭାବ
ନ ଥିଲା ବି ନାରାୟଣ ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ
ନାରଦ ହେବାରେ ।
କିଏ ବା ବୁଝିବ ଏଇ ମନକୁ
ଓ ତା' ଚାରିପାଖ ଝଙ୍କା ଯେତେ
କାହିଁକି ବଂଦ ହେଉଥିଲେ
ତୁମ ଯିବା ଆସିବାରେ ॥

ଯାହକୁ ଯାହା ମନ ତାହା
କହିଦେଲେ କି ଆନନ୍ଦ
ପାଅ କେଜାଣି ବୁଝିନାହିଁ
ତା'ର ପରିଣତି ।
ଚେଷ୍ଟାର ଚୌହଦି ଭିତରେ
କାହିଁ ହଜିଯାଅନ୍ତି କେଜାଣି
ବଞ୍ଚିବଞ୍ଚି ମରୁଥାଅ କାହିଁ ଦିନରାତି ॥

ବରଂଚ ଡାକନ୍ତୁ ମୋତେ
ଅଲକ୍ଷଣି ବୋଲି
ଭାବନ୍ତୁ ତୁମକୁ କିନ୍ତୁ
ସାକ୍ଷାତ ଇଶ୍ବର ।
ଅପଦସ୍ଥ ହୁଏ ପଛେ
ମାନିନିଏ ମନେମନେ
ମୋତେ ନେଇ ଇଶ୍ବରଙ୍କ
ଯେତେ ଇଚ୍ଛାହାର ॥

●

ସଂଚିତ ସଂଳାପ

ମୁଁ ଯେବେ ଜାଣିଥା'ନ୍ତି
ତୁମ ସାହାଯ୍ୟର ସରଞ୍ଜାମ
ଏତେ ତାଙ୍କୁ ବୋଲି ଏବଂ
ଜାଣିଥା'ନ୍ତି ତୁମ ଅସମୟର ଆଶ୍ୱାସନା
ଖାଲି ସ୍ୱପ୍ନ ଭଳି
ତୁମ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି
ଉପେକ୍ଷା କରିଥା'ନ୍ତି ।
ଆନ୍ତରିକତାର ଅନ୍ତଃକରଣରେ
ଅଶାନ୍ତିର ବାର୍ତ୍ତା ଲେପି ଦେଇଥା'ନ୍ତି ॥

ମୁଁ ଜାଣିବା ଆଗରୁ
ତୁମେ କେତେବେଳେ ଛଡ଼େଇନେଲ
ମୋଠାରୁ ଲୁଚେଇକରି
ମୋ ଆକଳନ ଶକ୍ତିକୁ
ଧରେଇଦେଲ ତୁମ
ସାହଚର୍ଯ୍ୟର ଦୃଶ୍ୟପଟ ।
ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶର
ପଥଦେଇ କାହିଁ କେତେବେଳେ
ପଶିଆସିଲ ଓ କଞ୍ଚନାର କଳିକାକୁ
କଲ ପରିଚ୍ଛେଦ ।

ମୋ ସ୍ବାଭିମାନକୁ ସଳଖ ହୋଇ
 ଚାଲିବାକୁ ତ ଦେଲନି
 ବରଂ ଝୁଣି ଚାଲିଲ ଅହରହ
 ମୋ ନିଃସଙ୍ଗତାକୁ ନିରେଖୁ ଚାହିଁଲନି ତ
 ବରଂ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ କରିଦେଲ ମୋ ନିରାପତ୍ତାକୁ
 ମୁଁ ଚାହୁଁଥିଲି ତୁମେ
 କେତେବେଳେ କହିବ ମୁଁ
 ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତ
 ହେଉଚି ଆସୁଛି ।
 ମୁଁ ଚାହୁଁଥିଲି ତୁମେ
 କେତେବେଳେ ଶୁଣିବ
 ଅନେକଦିନର ସଂଚିତ ସଂଳାପ
 ବିଳମ୍ବି ଉଠୁଛି ।

ଖଣ୍ଡା

ଆକାଶ ଛାତିରେ ଛୁରୀ ଭୂଷି
କ୍ଷତାନ୍ତ କରିବାର ଅଦମ୍ୟ ପିପାସା
ମୋର କେବେ ନଥିଲା କି
ଏବେ ବି ନାହିଁ । ତଳୁ ଗୋଟେଇ ନେଉଥିବା
ସୁଦୃଶ୍ୟ ଉଠା ତରବାରୀ ଜଣେ
କାହାକୁ କେବେ ଆଘାତ କରିଥିଲା କେଜାଣି
ତା' ଦେହରୁ ଝରିପଡୁଛି ଏବେବି
ଟୋପାଟୋପା ତତଲା ରକ୍ତ ଓ
କିଛି ଅନୁତପ୍ତ ଅନୁରକ୍ତି ।
ମେଘମାନଙ୍କ ବଳ କଷାକଷି ଭିତରୁ
ବୋଧେ ଖସିପଡ଼ିଛି ଖଣ୍ଡେ ଜଳଲତା
ତରବାରୀର ଚିକ୍କଣ ଖଣ୍ଡିଆ
ମୁହଁର ଜ୍ୟାମିତି ॥

ମୋ ସ୍ବାଭିମାନଗୁଡ଼ିକୁ ମୋ ଆଗରେ
କାହିଁକି ଆଣ୍ଟେଇ ଦେଲ ମୁଁ
ଜମାରୁ ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ
ତମେ ଲଢ଼େଇ କରିକରି ଥକି
ପଡ଼ିଥିଲ ବୋଧହୁଏ ମୁଁ ଚଷ୍ମାଲୁଣୀ
ଜାଣିପାରିଲିନି - ଦାନବୀ ଜାଗାରେ

ଦେବୀ ହୋଇଗଲି । ତୁମ ହାତରୁ ଖଣିଆ ଖଣ୍ଡାଟା
 ଝାମି ନେଇ ମୋ କପାଳକୁ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ
 କରି କାଟି ଦେଇଥିଲେ ତୁମେ ଖୁସି ହୋଇଥା'ନ୍ତ
 ହେଲେ ମୁଁ ତା ନକରି ଖଣ୍ଡାରେ
 ସିନ୍ଦୂର ମାରି ପୁଲମାଳ ପକାଇ ପୂଜା କଲି
 ମୃତାହତ ମାନଙ୍କୁ ନୈବେଦ୍ୟ ଦେଲି ।
 ଥରେ ଅଧେ ତମେ ମୋତେ ବାରଣ କରିଛ
 ହେଲେ ତମ କଥାକୁ
 କଥାରେ ହିଁ କାଟିଦେଲି ॥

ମୋ ସଂକଳ୍ପକୁ ସଳଖେଇବାର
 ବେଳ ଆସିଲାବେଳକୁ
 ତୁମେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲ ।
 ମୋର ଅନଭିଜ୍ଞ ଅସଫଳ
 ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ରାତିସାରା କାନ୍ଦୁଥିଲେ
 ଭୟ, ଲଜା ଓ କ୍ରୋଧର ଦର୍ଜାରେ
 ମୁଣ୍ଡପିଟି ଖାଲି ତୁମର ସେ
 ଖଣିଆ ଖଣ୍ଡାକୁ ମନେପକାଇ ॥

ଅଶାୟତ

ପରସ୍ତେ ପତଳା ପରିସ୍ଥିତିକୁ
ପରିଷ୍କାର ଅଭିମାନର ଧଳା ଚଦରରେ
ଘୋଡ଼େଇ ଦେଇ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ
ହୋଇଯାଇଥିଲି କି କିଛି ଘଟିବା
ଆଗରୁ ପରିଣତି ଫର୍ଚ୍ଚା ଦେଖାଯିବ ।
ମୁଁ ଚାହୁଁଥିବି ତୁମ୍ଭ ରହିବାକୁ
ହେଲେ ଅଶାୟତ ମନର
ଧାରୁଆ ଓଠରେ ମେଞ୍ଚାମେଞ୍ଚା
ତିକ୍ତ ଅନୁଭୂତି ସବୁ ଓହଳି ପଡ଼ିବ ॥

ମୋ ଦେହରେ ଝଲସୁଥିବା
ଅନେକ ଫଗୁଣ ଖୁବ୍ କମ୍ ଦିନରେ
ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିବେ ।
ମୋତେ ବେଳେବେଳେ ଦେଖାଦେଉଥିବା
ଛିଟାଏ ଭବିଷ୍ୟତ ମୋ କପାଳରେ
ଦୁଃଖର ଗାର କାଟିଦେବେ
ହୃଦୟତ ହୋଇ ବଞ୍ଚିବା ଅପେକ୍ଷା
ମୁଁ ଠକ୍ କରି ମରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରିବି ।
ଚିନ୍ତାର ଚୌହଦିରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ
ମୁଁ ଖାଲି ମରିବାକୁ ଦିନ ଗଣୁଥିବି ॥

ମୋ କ୍ଷୟିଷ୍ଠ ମନରେ ଅଜସ୍ର
 ଅସହିଷ୍ଠ କ୍ଷୁଧା କ୍ଷିପ୍ତ ଗତିରେ
 ନେଇଯିବେ ମୋତେ ଅପରାଧର
 ଅପତ୍ତିରା ରାଜ୍ୟକୁ
 ଯେଉଁଠି ବଞ୍ଚିରହିବାର ଚିତ୍ର ଓ
 ବଂଚିଥିବା ଚରିତ୍ର ସବୁ ଝାଡ଼ିଯା ଦିଶୁଥିବେ ।
 ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଲୁଚିରହି
 ଆଲୁଅକୁ ପୁରାପୁରି ଭୁଲିଯାଇଥିବେ ॥

ବାରୁଦ ଗଦାରେ ଠିଆହୋଇ
 ମୁଁ ଦେଖୁଥିବି ନିଆଁ
 ଆସିବାର ଦୃଶ୍ୟ ।
 ଯନ୍ତ୍ରଣା ଜୁଇରେ
 ଶୋଇରହି ଭୁଲିଯିବି
 ବଞ୍ଚିବାର ନିବିଡ଼ ଆଶ୍ରେଷ ॥

ଶପଥ

କଥାକଟାକଟିରୁ ଜନ୍ମ ନେବ
କ୍ରୋଧ ଜାଣିବି ତୁମେ କାହିଁ
ରୁପ ରହୁନାହିଁ ।
ମୋ ଅଗଣିତ ଅପରାଧ କିଛି ନୁହଁ
ଖାଲି ତୁମ ପ୍ରତି ଦୁର୍ବଳତା ଜାଣିବି
ଏଇ କିଛିଦିନ ହେବ
ମୋ ସାଂଗରେ କାହିଁ
କିଛି କଥା ହେଉ ନାହିଁ ?

ତୁମେ ଜାଣିଛ ମୋ ଚାରିକଡ଼ର
ଜଳବାୟୁକୁ ଭଲକରି
କେତେବେଳେ ବସନ୍ତର ଛିଟଲଗା ଦେହ ତ
ପୁଣି କେତେବେଳେ ଶ୍ରାବଣର
କାନ୍ଦକାନ୍ଦ ମୁହଁ
ଶରତ ମନର ନିର୍ମଳ ନିଗୋଳ ରୂପ ତ
ପୁଣି ଶୀତ ଶେଷରେ ନାନାଜାତି
ଫୁଲର ପ୍ରଲେପ
ଖରାଡ଼ାତିରେ ଦହକୁଥୁବା
ମୋ ଦେହ ଭିତରର ନକ୍ସା

ତୁମକୁ ଠିକ୍ ଜଣାଥିଲେ ବି
ତୁମେ କାହିଁ ଅଝଟ ହେଉଛ ।
ମୋ ଆଖି ଲୁହରେ ଚହଲୁଥିବା
ତୁମ ପ୍ରତିଛବି ନିଜ ହାତରେ
କାହିଁ ଭାଙ୍ଗି ପକାଉଛ ?

ତୁମକୁ ଛାଡ଼ି ରହିବାର ଦୁଃଖ
ହାତ ପାହାନ୍ତାରୁ ଘୁଞ୍ଚିଯାଉଥିବା ସ୍ବପ୍ନଭଳି
ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ ଧାସରେ
ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଥିବା ସମ୍ଭାବନା ଭଳି
ସ୍ବପ୍ନକୁ ସାଥୀକରି ମୁଁ ବଞ୍ଚିବା ଶିଖିଛି ।
ସମ୍ଭାବନାକୁ ସାମ୍ବଳା କରିବାକୁ
ମୁଁ ଶପଥ ନେଇଛି ॥

ଭୁଲିଯିବା ରାସ୍ତାରେ

ଅସମ୍ଭାଳ ଆଖିଲୁହ
ଭିଜାଭିଜା ଉକ୍ତମିଶା କୋହ
ଅଲୋଡ଼ା ଅଦେଖା ମୁହଁ
କେତେବାର ସହିବ କହ
ତୁମର ସେ କି ସଂକଳ୍ପ କେଜାଣି
ଜାଣିପାରିଲାନି ନିର୍ମମ ଅନୁଭବ
ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ
ସବୁକିଛି ଓଲଟପାଲଟ
ଏତେ ଆଡ଼ମ୍ବର ଆୟୋଜନ
ସବୁକିଛି ମିଛ ହୋଇଗଲା ।
ଜୀବନ ଆଗରେ ଜିଇଁବା
ତୁଚ୍ଛ ହୋଇଗଲା ॥

ମୋ ଦେହରୁ ବାହାରି ଆସୁଥିବା
ଜନ୍ମରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂଚିତ ସବୁକିଛି
କେମିତି ଏକ ଉତ୍ତପ୍ତ ବାମ୍ଫ ହୋଇ
ମୋତେ ପୋଡ଼ିପକାଉଛି ।
ମୋତେ ନାହିଁ ନାହିଁ କହୁଥିବା
ମୋ ଅନ୍ତରାତ୍ମା କାହିଁକି ବୁଝୁନି କେଜାଣି

ହଜିଯାଇଥିବା ତୁମକୁ
ଖାଲି ମନେପକାଉଛି ॥

ଏତେବଡ଼ ଘର ଆଜି ଖାଲି
ପବନ ବି ଆସି ଅଟକି ଯାଉଛି
ତୁମ ମୁହଁ ବାରଂବାର ମୋ ଦୃଷ୍ଟିର
ବାଟ ଓଗାଳୁଛି ।
କାନିପାରି ଶୋଇଛି ମୁଁ ଏକାଏକା
ଦାନା ବି ରୁଚୁନି ପେଟକୁ ।
ଦିନରାତି ବୁଲୁଚି ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ହୋଇ
ଝୁରିଝୁରି ଘଟିଯାଇଥିବା
ଘଟଣାମାନଙ୍କୁ ॥

ଏତେବଡ଼ ନିଷ୍ଠିରି
କିବା ଏକ ଅକିଂଚନ ଭୁଲ ପାଇଁ ।
ଲୁହ ଲୁହ ଏକାକାର
ଶରୀରର ସମସ୍ତ ସାମର୍ଥ୍ୟ
ପାଣି ଫାଟିଯାଏ ଓ
ବହିଯାଏ ଭୁଲିଯିବା ରାସ୍ତାରେ
କୁଆଡ଼େ ନ ଚାହିଁ ॥

୨୦

ଅପେକ୍ଷା

ଏତେ ବଡ଼ ଆକାଶରେ
ମୁଁ ହଜି ଯାଇଥିବା ପକ୍ଷୀଟିଏ ।
ବାଟ ନ ପାଇ ବାହୁନି ହେଉଥିବା
ମୋ କଳାକର୍ମର ସାକ୍ଷୀଟିଏ ॥

ମୁଁ ରହୁଥିବା କୋଠାର
ତୀର୍ଥକ ଚାହାଣୀରେ
ଓହଳି ପଡ଼ିଛି ମୋ ଚଳାପଥ
ଏକୁଟିଆ ଫେରିବାର ବେଳ
ସ୍ମୃତି ଯାଉଛି କାହିଁ
ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ।
କିଏ ବା ଅଛି ଅପେକ୍ଷା କରିବ
ମୋର ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଫେରିଆସିବାକୁ ॥

ତୁମର ସେ ଜିଦ୍‌ଖୋର ମନ
ସତେ କ'ଣ ବୁଝିବନି
ଶୂନ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚୁଥିବା
ମୋର ଲଂବା ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ
ଛୋଟ ଛୋଟ ଅନେକ ଘଟଣା

ସତେ କ'ଣ ପୋଛି ହୋଇଯିବେ
ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ।
ତୁମେ କ'ଣ ଚାଲିଯିବ ଶୂନ୍ୟରୁ
ଶୂନ୍ୟକୁ ମୋତେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ
ପାଶୋରି ପକାଇ ॥

ଦିନ ନାହିଁ ରାତି ନାହିଁ
ସବୁ ମୋତେ ଏକାହିଁ ଦିଶୁଛି
ନିର୍ଜନ ରାସ୍ତାରେ ସବୁ ବତୀଖୁଣ୍ଟ
କାହିଁ ଆଜି ଲିଭି ଯାଇଅଛି
ମୁଁ ଫେରୁଛି ଘରକୁ
ଦିଶୁନି କିଛି ମୋତେ
ମୋ ବାଟ ଦେଇ କିଏ ଆସୁଛି ଯାଉଛି ।
ଚିନ୍ତାରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ
ସତେ କାହିଁ ଥରି ଉଠୁଅଛି ॥

●

ତଥାପି ବଞ୍ଚିଛି

ମୋ ଦେହକୁ ଆଉଜେଇ ଦିଅନା
ତୁମ ଅହଂକାରର ଅମୀମାଂସିତ
ଅଦଉତି ସବୁକୁ
ନଖଦର୍ପଣରେ ଦିଶୁଥିବା
ଓଲଟ ଚୁଷକୁ ।
କିଂବା
ତୁମକୁ ଭଲ ପାଇବା ବାଟରେ
ହଜିଯାଇଥିବା ଅନୁକାରିତ
ଶବ୍ଦ ସମୂହକୁ ॥

ମୋତେ ଖୁଞ୍ଚିଖାମୁ
ଖଣ୍ଡିଆ ଖାବରା କରିବାରେ
ତୁମର ସେ ଜିତାପଟ
ଚାଳନ୍ତର ଓଳିତକୁ ଝରିପଡୁଥିବା
ଟୋପାଟୋପା ବର୍ଷା ଜଳପରି
ମୋର ସବୁପ୍ରକାର ଉଦ୍ୟମକୁ
ଗୋଟାଏ ଝାମ୍ପରେ କରାଗତ କରି
ଟିକିଟିକି କରି ହାଣିପକାଇବାର
ବାହାଦୁରୀ ତୁମ ପୁରୁଷତ୍ବର
ପ୍ରତୀକ ନୁହେଁ

ବରଂଚ ଏକ ରକ୍ତ ପିପାସୁ
ନରରାକ୍ଷସର ଜୀବନ୍ତ ଆତ୍ମଲିପି ॥

ଚହଲାଇ ଦେଇ ମୋର
ଅତୀତର ଭାବମୂର୍ତ୍ତିକୁ
କ'ଣ ପାଇଲ ?
ଭସାମେଘ ଖଣ୍ଡେ ପରି
ଭାସିଆସିଲ କେଉଁଆଡୁ
ଅକାଳରେ ବର୍ଷା ଚାଲିଗଲା
ଖୋଜି ଖୋଜି ପାଇଲିନି ଆଉ ।
ମରିଲିନି କାହିଁ ମୋର ଜୀବ ଥାଉ ଥାଉ ॥

ମୁଁ ଜାଣିନି ମୋ ଆଖିରେ
ଏତେ ଲୁହ ଥିଲା ବୋଲି
ମୁଁ ଦେଖୁନି ମୋ ନିଜକୁ
କେବେ ଏଡ଼େ ଭଲକରି
ମୋ ଦେହର ତାତି ବଳିଗଲା
ଟକଟକ ଫୁଟୁଥିବା ତତଲା ପାଣିକୁ
ତଥାପି ବଂଚିଛି ଚାହିଁ
ତୁମର ସେ ଫେରନ୍ତା ବାଟକୁ ॥

●

ଅନ୍ତରଂଗ ଆଳାପ

ଅଭିମାନୀ ଝିଅଟି ପରି ଲାଗୁଥିଲା
ହାତରେ ଶୁଷ୍କ ସରଳତା
ନିଶ୍ଚପଟ ହୃଦୟର ବିଶାଳତା
ଓ ଗଭୀର ଚିନ୍ତାର ପ୍ରଲେପକୁ
ନେଇ ସେ ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର ଜଣା ପଡୁଥିଲା

ରକ୍ତ ନିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି ତା' ଦେହରୁ
ତାକୁ ଅନାଥ କରିଦେଇ
ବିଶ୍ୱାସ ବାହାରି ଯାଇଛି ତା' ମନରୁ
ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପର ଦ୍ୱାହିଦେଇ
ବଞ୍ଚିବାର ଶପଥରେ ସେ ଭ୍ରୁକ୍ଷେପ
କରିନି ମୃତ୍ୟୁକୁ ଓ ତା' ଆଖି
ସାମ୍ନାରେ ଘଟିଯାଉଥିବା
ଘଟଣାମାନଙ୍କୁ ।

ପରିଚୟଟିଏ ସୃଷ୍ଟିକରିବାକୁ
ପବନକୁ ଧକ୍କା ମାରିଛି
ନିଆଁକୁ ଲିଭାଇ ଦେଇଛି ସତ୍ୟପରେ
ମେଘକୁ ବର୍ଷିବାକୁ ଦେଇନି ଆକାଶରୁ

ସମୁଦ୍ରରେ ବାନ୍ଧିଛି ସେତୁବନ୍ଧ
 ତିଆରି କରିଛି ବଂଚିବା ପାଇଁ ରାସ୍ତାଟିଏ ।
 ଅକସ୍ମାତ୍ ଦେଖାରେ ସେ
 ସଂପର୍କର ହାତ ବଢ଼ାଇଛି
 ଶୂନ୍ୟକୁ ସାଥୀକରି
 ସମ୍ଭାବନାକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିଛି
 କ'ଣ କହିବ କହିବ ବୋଲି
 ମୋ ଯିବା ବାଟକୁ ସେ
 ଝଟକପରି ଝୁଙ୍କି ରହିଛି ।

ବଖାଣିବସୁଥିବା କଥାର
 ଖୁଅ ଧରି ନପାରିଲେ ସେ
 ନିୟମ ଦେଇ କହିଛି ଶୁଣିବାକୁ
 ସେଥିରେ ସେ ଖୁଲାସ ଦେଖିଲେ
 ମୋ ହାତଲେଖା ଠିକଣା ଥିବା
 କାଗଜ ଚୁକୁରା ଖଣ୍ଡକୁ ମକତିଦେଇ
 ଫିଙ୍ଗି ଦେଇଛି ମୋ ଅନ୍ୟମନସ୍କତାକୁ

ଏତେ ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ
 ସେ ଜିଇଁବାକୁ ଶିଖିଛି
 ଏତେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭିତରେ
 ସେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଦେଖିଛି ।

ବିଦାୟ

ଆଖିରେ ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁଥିଲା
ଲୁହର ସାଗର
ଓଠରୁ ଖସିପଡୁଥିଲା
ଟୋପାଏ ସଂଳାପ ।
ଉଡ଼ିବୁଲୁଥିଲା ମନ
ପ୍ରକାପତି ହୋଇ ଛୁଇଁବାକୁ
ଥରୁଟିଏ ନିଶଃ ଗୋଲାପ ॥

ପରଲିଲେ କହୁଥିଲା ମୁଁ କୁଆଡ଼େ
ଗୋଟେ ମାନସିକ ରୋଗୀ
ମୋତେ ଗୋଡ଼ାଇ ଗୋଡ଼ାଇ ସିଏ
ଅବଶ ହେଲାଣି ।
ହାଡ଼କୁ ହାତୁଡ଼ି କରି ମୋ ବାଟରେ
ଯେତେ କଷ୍ଟ ବିଛା ଯାଇଅଛି
ତାକୁ ପଟିପଟି ବାଟକୁ
ସେ ରକ୍ତାକ୍ତ କଲାଣି ॥

ତୁମ୍ଭର ରାସ୍ତାରେ
ଭଲୁଥିଲା ବେଳେ ମନକୁମନ
କ'ଣ କଥା ହେଉଥିଲା

କାହା ସାଂଗେ ଗପିଲାଭଳି
 ଜଣାଯାଉଥିଲା
 ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଗପୁନଥିଲା ।
 ଗପିଲା ଗପିଲା ଢଙ୍ଗରେ
 କିଛି ଅକୁହା କଥାକୁ
 ସିଏ ଫାଙ୍କି ଦେଉଥିଲା ॥

ତା ହାତରୁ ଛଡ଼େଇ ନେଲି
 ଗୋଟାଏ ଥରୁଥିବା ବଢ଼ିମାକୁ
 ଖଣ୍ଡିଆ ଖାବରା ଆହତ ଆବେଗକୁ
 ମୁକ୍ତ କରିଦେଲି
 ଯନ୍ତ୍ରଣାର କାରାଗାରୁ ।
 ସୁବିଧାରେ ନିଶ୍ଚ ଆଳାପମାନକୁ
 ରୁପ୍ କରି ଦେଲି
 ସ୍ୱପ୍ନରେ ଅକସ୍ମାତ୍ ଦିନେ
 ତାକୁ ଭେଟିବାରୁ ॥

ଗୋଲାପର ରଂଗଥିଲା କିନ୍ତୁ
 ଗଂଧ ଫିକା ଲାଗୁଥିଲା
 ଲୁହର ଲହଡ଼ି ଦିଗହରା ହୋଇ
 ସାଗର ଦେହରୁ ହଜିଯାଉଥିଲା
 ପ୍ରତିଧ୍ୱନିମାନେ ସ୍ୱପ୍ନରେ
 କଥା ହେଉଥିଲେ ମୋ ସହ ।
 ଭଲ ପାଇବା ବଦଳରେ ତାକୁ
 ଲାଗୁଥିଲା ମୁଁ କହୁଛି
 ସବୁଦିନ ପାଇଁ
 ତାକୁ ବିଦାୟ ବିଦାୟ ॥

ଖେଳ

ଦେଖିଲେ ଲାଗୁଥିଲା ଥିଲା ଘରର
ପିଲାଟିଏ । କପାଳରେ ଚନ୍ଦନର ଚିତା
କାନ୍ଧରେ ପଇତା ଓ ବଳିଷ୍ଠ ଗୋଟିଏ
ବାହୁରେ ଓହଳି ପଡ଼ିଥିବା ଔଷଧୀରୁ କାଣିରୁଏ
ବସର ଗହଳି ଭିତରେ ‘ବାବୁ’ ‘ବାବୁ’ ଡାକ
ଭେଦି ଯାଉଥିଲା ଚଉଦିଗ
ଦିଶୁଥିଲା ସେ ଅନାଥ ।
ଖଣ୍ଡିଆ ହାତଟିର ଆଶ୍ରାମେଇ
ରୋଜଗାରର ବାଟ ଖୋଲିଦେଲେ
ତା’ ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ॥

ଦିନ କେଜଟା ତଳେ ସେ ଦାଦାଗିରି
କରୁଥିବାର ଶୁଣିଲି ବସରେ ଯାଉଥିବା
ତା ଗାଁ ଲୋକଠାରୁ । ତା ନାଁ ଶୁଣିଲେ
ଆକାଶରେ ଭାସି ଯାଉଥିବା ମେଘ
ଅଟକି ଯାଉଥିଲା ବର୍ଷଯିବା ପାଇଁ
ହାତ ପାହାନ୍ତାକୁ ଆସୁଥିବା ସୁଯୋଗ ସବୁ
ବାଟଭାଙ୍ଗି ରୁଲିଯାଉଥିଲେ
ମନରେ ଉଡ଼ିବୁଲୁଥିବା ଆଶାମାନେ

ନିମିଷକେ ପାଲଟି ଯାଉଥିଲେ ପୋଷାଶୁଆ
ହାତ ପାପୁଲିରେ ଖସି ପଡ଼ିଥିବା ଜନ୍ମ
ଫିକା ଦଶୁଥିଲା ।

ମା' ପାଖରେ ଜିଦି କରୁଥିବା ଛୁଆଟି
ତା' ନାଁ ଶୁଣି ଡରି ଯାଉଥିଲା ॥

ତା' ଆସିବା ବାଟରେ ଲଂବି ଯାଇଥିବା
ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ାକ ବି ଛୋଟ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ
ପାଟିରୁ ବାହାରି ଆସୁଥିବା କଥାଗୁଡ଼ିକ
ବାଟ ନ ପାଇ ଢୋକି ହେଉଥିଲେ ।
ଦିନ ଦି'ପହରେ ବି ତା' ଆସିବା ଶୁଣି
ତାଟି କବାଟ ସବୁ ପଡ଼ିଯାଉଥିଲେ ॥

ଯେଉଁ ବଳକୁ ନେଇ ସେ
ଗର୍ବ କରୁଥିଲା ସେ ହେଲା ତା'ର ବଜରି
ଯେଉଁ ଖେଳକୁ ଖେଳି ସେ ନାଁ
କମେଇଥିଲା ସେ ଖେଳରୁ ଗଲା ସେ ବାହାରି ।
ହାତର ହତିଆର ଆଉ ବୋଲ ମାନିଲାନି ।
ଲୋକେ ମେଳିକରି ତାକୁ କାବୁ କରିନେଲେ
ବାକି ଖାତାରେ ହିସାବ ସବୁ ଦେଖି
ଓରଡ଼ଣ୍ଡି ତା'ର ହାତ ହାଣି ଦେଲେ ।

ନିତି ଯା'ଆସ କରୁଥିବା ସୁଦିନ
ସବୁ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ପାଲଟିଲେ
ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆଖି ପାଉନଥିବା
ଆକାଶ ନଇଁ ଆସିଲା ପୃଥିବୀ ଆଡ଼କୁ
ପାଦ ତଳର ମାଟି ବି

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

ଦବି ଯାଉଥିଲା ତଳକୁ ତଳକୁ
କିନ୍ତୁ ଦିନ କେଇଟାରେ
ଏ ପୁଣି ତା'ର କି ନୂଆ ଖେଳ
ଜୀବନ ଜିଇଁବାର ନୂତନ କୌଶଳ
ଏ ଖେଳରେ ଅନୁକଂପା ମାନେ
ପଦାକୁ ବାହାରି ଆସି
ତାକୁ ଗେଲ କଲେ ।
ବୟସ ବେଳେ ଦାଦାଗିରି କରି
ଯାହା କମେଇଥିଲା ସିଏ ସବୁ
'ବାବୁ' 'ବାବୁ' ଡାକ ଆଗରେ
କମ୍ ଦେଖାଗଲେ ॥

●

ନବଘନର ବସା

ଝଲିଶି ବର୍ଷର ଲଂବା ଅନୁଭୂତି
କହି ଝଲିଥିଲା ଏକା ନିଃଶ୍ୱାସକେ
ବିଶ୍ୱାସର ବଳୟରେ ବାଂଧୁ ହୋଇ
ଦିନଗଡ଼ାଇ ଝଲିଥିଲା ।
ସତକୁ ସାରଥୀ କରି
ବଂଚିବାକୁ ରାସ୍ତା ଖୋଜୁଥିଲା ॥

ନୂଆଁଶିଆ ଝଲଘର
ଅସମ୍ଭବ ସ୍ୱପ୍ନର ସମ୍ଭାର
କବାଟ ଖୋଲିଲେ
ଉଇଁ ଉଠୁଥିଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଆଶ୍ଚକ୍ଷୁଷ ଲୁଗାକାନିଟିରେ
ଗଣ୍ଡି ପଡ଼ିଯାଇଥିଲେ ଅମାପ ବଳର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ
ବଳିଲା ଦେହଟିରେ ଚମକି
ଉଠୁଥିଲା ବାସ୍ତବୀ ବର୍ଷର ସଞ୍ଚିତ ସାମର୍ଥ୍ୟ ।
ସୁସ୍ଥ ନିରୋଳା ଜୀବନକୁ ତା'ର
ଘେରି ଯାଇଥିଲେ ମାଳମାଳ ସଫଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ॥

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

କି କିମିଆ ଥିଲା କେଜାଣି
ଛୁଇଁ ଦେଲେ ଟାଣି ହୋଇଯାଉଥିଲା ତୃପ୍ତି
ମନଲୋଭା ବ୍ୟଞ୍ଜନ ପାଖକୁ ।
କି ସରାଗଥିଲା କଥା ଦି'ପଦରେ ତା'ର କେଜାଣି
ଆପଣେଇ ପାରିଥିଲା ତା' ଝରିକଡ଼
ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ॥

ତା' ଦାୟିକତାର କାରାଗାରେ
ବଂଦିଥିବା ଅନେକ ଅସଫଳ ସମୟକୁ
କିଏ ଆଜି ମୁକ୍ତ କରିଦେଲା
ତା' ଭିତରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳାଗୁଥିବା
ଚେନାଏ ଚେତନାକୁ
କିଏ ଆଜି ସୁପ୍ତ କରିଦେଲା ।

ସ୍ୱପ୍ନ ସବୁ ହଜିଗଲେ ନିଦରେ
ସୂର୍ଯ୍ୟବି ଅଟକିଗଲେ ଉଇଁନପାରି
ଚିନ୍‌ହି ପାରିଲେନି ସେ ଯାଗାକୁ
ରାତିକ ଭିତରେ ସବୁ ଶେଷ ହୋଇଗଲା
ଝଲଝରଟି ମିଶିଗଲା ମାଟିରେ
ଝହିଁ ଝହିଁ ଛପର ହେବାକୁ ।

ନବଘନ ଖାଲି କାନ୍ଦୁଥିଲା
ବଂଚିବାକୁ ରାହା ଖୋଜୁଥିଲା ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା

ମୋ ଭିତରେ ମୋତେ ଖୋଜି
ପାଇବାର ରାସ୍ତା ଠାକୁରଙ୍କୁ
ପରାରି ବୁଝିଲି ।
ଚିନ୍ତା ଚିନ୍ତା ମୋର ପାଦଟିକୁ ତଳେ
ଥରୁଥିବା ପୃଥିବୀକୁ ନିରେଶ୍ୱ ଦେଖିଲି ।
ଖସି ଯାଉଥିଲା ମାଟି ତଳକୁ ତଳକୁ
ଲିଭି ଯାଉଥିଲା ପାଦଟିକୁ ।
ଉଇଁ ଆସୁଥିବା ସୂର୍ଯ୍ୟ
କେଡ଼େ ବେଗି ମଥାନ ଧରିଲେ
ଲାଗୁଥିଲା ଉତ୍ତପ୍ତ ମଥାକୁ ॥

କାହିଁକି କେଜାଣି ମୁଦି ହୋଇ
ଆସିଲା ଆଶ୍ୱପତା
ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହରାଇ ବସିଲା ଏକାଗ୍ରତା
ଓ ନିମିଷକେ ଟାଣିନେଲା
ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ, ମରଣ ମୁଖକୁ
ଜୀବନ ଜିଇଁବାର ଆଶା
ଆକୁଳ ବିକଳରେ ଚିତ୍କାର

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା

କରି ଉଠିଲେ ପ୍ରଭୁ ‘ଜଗନ୍ନାଥ’ ରଖ
 ମୁଦି ହୋଇଥିବା ଆଶ୍ଚପତା ଖୋଲିଗଲା
 ହଠାତ୍ ଏକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଶବ୍ଦରେ
 ଲଦି ହୋଇଥିବା ମୃତ୍ୟୁ
 ଓଲ୍‌ହାଇ ଆସିଲା ଆମ ଜିଭକାମୁଡ଼ାରେ ।
 ଉଦୟ ବାବୁଙ୍କ ସହ ଉଦ୍‌ଗାତା ମାତାମ୍
 ଓ ମୁଁ ଥରୁଥିଲୁ କାରର ପଛ ସିଟ୍‌ରେ
 ଆମ କର୍ମମୟ ଜୀବନର ଅବସାନ
 ଘଟିଥାନ୍ତା ଏଇ ଟିକକରେ ।
 ବାଟ ଭାଙ୍ଗି ଝଲିଆସୁଆସୁ
 ମାତାମ୍ କହୁଥିଲେ ତାଙ୍କ
 ପୁଅର ନିର୍ବନ୍ଧ ଆସନ୍ତା
 ତେର ତାରିଖରେ ।
 ଉଦୟବାବୁ ଡରି ଯାଇଥିଲେ
 ହାଇକୋର୍ଟରେ ତାଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାକୁ
 ପ୍ରଫେସର ହେବାରେ ଦିନ କେଇଟାରେ
 ମୁଁ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲି ବଦଳିହୋଇ
 ଭୁବନେଶ୍ବର ଫେରିବାରେ ।

ମାତାମ୍ ଫେରି ଆସିଲେ
 କଲେଜ ନ ଯାଇ ଭୁବନେଶ୍ବର
 ଅମେ ଦିହେଁ ଝଲିଥିଲୁ
 କର୍ତ୍ତବ୍ୟର କରୁଣ ଡାକରାରେ
 ବର୍ଷାରେ ଭିଜିଭିଜି କେତେବେଳେ
 ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲୁ କଲେଜ ପରିସର

ମୃତ୍ୟୁ ଡରିଗଲା ଠାକୁର
ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇଥିବା ରକ୍ଷା କବଚକୁ
ବଂଚିବାର ରାସ୍ତା ମିଳିଗଲା
ମୃତ୍ୟୁକୁ ସାମନା କରିବାକୁ ।

●

ସ୍ବପ୍ନରେ ସିଏ

ମୁଁ ତାକୁ ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ
ସିଏ କେବେଠୁ ମୋତେ ଜାଣି ସାରିଥିଲା
ମୁଁ ତାକୁ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ
ସିଏ ମୋର ମନକଥା କହିଦେଇଥିଲା
ମୋ ଦୁର୍ବଳତା ତା ପାଖରେ ଏମିତି
ଛଟପଟ ହେବ ବୋଲି ଯଦି ଜାଣିଥା'ନ୍ତି
ପଦାକୁ ବାହାର କରି ନଥାନ୍ତି ତାକୁ
ମୋ ଭଲ ପାଇବାଟା ଯଦି ଦୁର୍ବଳତା ହେଲା
ଧିକ୍ ମୋର ଭଲ ପାଇବାକୁ ।

ସତକଥା କହିବାକୁ ଗଲେ
ମୁଁ ତାକୁ ଜେଇ ପ୍ରତିଦିନ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖେ
ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ପରେ ସ୍ବପ୍ନଗୁଡ଼ା
ବାଉଲା ତାଉଲା ହୋଇ ମୋ ମଞ୍ଜିଷ୍ଟକୁ
ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରିଦିଅନ୍ତି
କିଭିନ୍ନ ରୂପରେ ସେ ଆସେ
ଛୋଟପିଲା ହୋଇ ତ
କେତେକେଲେ ପ୍ରେମିକାବେଶରେ
ପୁଣି କେତେକେଲେ ମା' ହୋଇ ମୋତେ

ଗେଲକରେ । ମୁଁ ଯଦି ବୁଢ଼ା ହୋଇଯାଏ
 ମୋ ସେବାରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରେ
 ମୁଁ ମରିଗଲେ ଅସହାୟ ହୁଏ
 କିଏ କିଛି ପଚାରିଲେ
 କିଛି ଉତ୍ତର ନଦେଇ
 ନୀରବରେ ଖାଲି ତା' ମୁହଁକୁ ଝୁହେ ।

ଯେତେ ରୂପରେ ତାକୁ ମୁଁ ଦେଖେ
 ମନ ଉଜାଟ ହୁଏ ସବୁଠୁ ବେଶୀ
 ତାକୁ ପ୍ରେମିକା ରୂପରେ ପାଇ
 ସ୍ୱପ୍ନକୁ ବାରଂବାର ଅନୁରୋଧ କରେ ଆସିବାକୁ
 ଖାଲିମୋ'ରି ପାଖକୁ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ନଯାଇ ।
 ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖାରେ ମୋର ଦିନ କଟିଯାଏ
 ନିଦକୁ ବାହାନା କରେ ସ୍ୱପ୍ନଦେଖା ପାଇଁ
 ସ୍ୱପ୍ନଟି ଝୁଲୁଥାଏ ସଂପର୍କର ସୂତା ଖୁଅଟିରେ
 ବହଳେ ନିଦରେ ନିଜ ଦେହକୁ ଘୋଡ଼େଇ ।

ମୋ ନିଦଠାରୁ ମୁଁ ବେଶୀ
 ଭଲପାଏ ମୋ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖାକୁ
 ଅପେକ୍ଷାକରି ରହେ କେତେବେଳେ
 ନିଦ ଆସିବ ମୋ ଆଖି ସାମନାକୁ
 ଯେତେ କହେ ସ୍ୱପ୍ନକୁ
 ତୁ ସତ ହୋଇ ଯା'
 ସିଏ କିନ୍ତୁ ମିଛ ହୋଇଯାଏ
 ନିଦରେ ନିଦରେ ତାକୁ ସତ ବୋଲି ଦେଖେ
 ମିଛ ବୋଲି ଜାଣେ ଯେବେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ।

ଅଜଣା ଆଲୋକ

ଭଂଗା ହୃଦୟଟା ଆଶାବାଡ଼ିଧରି
କେତେବାଟ ଆଉ ଆଗେଇ ପାରନ୍ତା
ଛପିଛପି ଦେଖୁଥାନ୍ତା କେମିତି
ସିଏ ଦିନପରେ ଦିନ ଗଡ଼ୁଉଛି ।
ଆଖିଲେ ଲୁହରେ ମୁହଁ ଧୋଉ ଧୋଉ
ବାଲଟି ଭର୍ତ୍ତି କୋହ ଓ ମୋହରେ
କେମିତି ସିଏ ଗାଧୋଇ ପଡ଼ୁଛି ।

ଦେଖିଲେ ଲାଗୁନଥିଲା ତାକୁ
ସେ ଏମିତି ଏକ ହୃଦୟ ନେଇ ଜିଇଁଛି ।
କିଛି ଶୁଣିଲେ ବି ବିଶ୍ୱାସକୁ
ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା
କାହିଁକିନା - ମିଛରେ ମିଛରେ
ସେ ଖାଲି ସତର ଅଭିନୟ କରି ଚାଲିଛି ।

ହାତରୁ ଖସିପଡ଼ିଥିବା କଳ୍ପନାରେ
ବଂଚିବାର ଇଚ୍ଛାଧନୁ ଆଁକି ହେଉଥିଲା
ସ୍ୱପ୍ନର ଶରଧାବାଲିରେ ଗାର କାଟୁକାଟୁ
କାମନାର କାମଧେନୁ ହଜିଯାଇଥିଲା ।

ସୂତି ବିଜଡ଼ିତ ସବୁ ସଂଧ୍ୟା
ନିମିଷକେ ରାତି ହୋଇଗଲେ ।
ଦୁଃଖର କଳାପର୍ଦ୍ଦାମାନ
ଦେହର ଛାଇ ପାଲଟିଲେ ।

ହୃଦୟ ସନ୍ଦନରୁ ବାରିହେଇ
ପାରୁ ନଥିଲା ତା ଭିତରର
ଗଳିକନ୍ଦି ରାସ୍ତାସବୁ
ରୁଚିଆଡ଼ ନିର୍ଜନ ଦିଶୁଥିଲା
ବହଳ ଅନ୍ଧାରକୁ ଆଡ଼େଇ ଆଡ଼େଇ
ବାଟ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଆପେ ଆପେ
ରାସ୍ତାଟିଏ ମିଳିଯାଇଥିଲା ।

ବିଶ୍ୱାସରେ ବନ୍ଧୁ ରହିଥିବା ବନ୍ଧୁସବୁ
ବାରଂବାର ଧକ୍କା ଦେଉଥିବା ଅନିଶ୍ଚିତତା ଟିକକ
କାତକ୍ଷରେ ବଂଦୀଥିବା ଦେହଟିକୁ
ଦେଖୁ ଡରିଗଲା ।
ବର୍ଷ ବର୍ଷର ଅପେକ୍ଷାକୁ
ଉପେକ୍ଷା କରି ଆସିଥିବା
ନିଃସର୍ତ୍ତ ନିଶ୍ଚିତତାଟି
କେଉଁ ଏକ ଅଜଣା ଆଲୋକରେ ଭରିଗଲା ।

ଅଭୁତ ସେ କାରିଗରୀ
କଳାର ଯାଦୁକରୀ ଖେଳ
ବିସ୍ମୟର ନିଚ୍ଛକ ନମୁନା
ବିଜ୍ଞାନର ବିମୁଗ୍ଧ କୌଶଳ ।

●

ଅପରିଚିତ

ଦୂରରୁ ଲାଗୁଥିଲା ଦୋଦୋ ଚିନ୍ତା ଭଳି
ପାଖକୁ ଆସିବାରୁ ଅଲଗା ଦିଶିଲେ ।
ଏତେଦିନ ପରେ ଯାହାହେଉ ଦେଖାହେଲା
ଭାବି ଯାହା ଖୁସିହେଉଥିଲି
ମୋ ଆତୁରିଆ ଆବେଗକୁ ଏଡ଼ାଇଦେଇ
ମୋତେ ଦେଖୁ ନଦେଖୁଲାପରି
ବାଟଭାଙ୍ଗି ସିଏ ଝଲିଗଲେ ॥

ମୁଁ ଡରି ଗଲି - କେତେବଡ଼ ଭୁଲ
କରିଥାନ୍ତି ତା'କୁ ଡାକିଦେଇଥିଲେ ।
ଅବିକଳ ସେଇ ମୁହଁ
ସେଇ ବେଶ ପରିପାଟୀ
ସେମିତିକା ଝଲି - ଖାଲି ଯାହା
ଛତ୍ରାଶାର ଚମକାରିତାରେ
ସିଏ ଭିନ୍ନ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ॥

ଆଖିରୁ ଛଡ଼େଇ ନେଇ ଦୃଷ୍ଟିକୁ
ପଛରୁଥିଲି ତା'ର ବାଉଳାମି ବିଷୟରେ
ମନକୁ ବଡ଼େଇ ଦେଉଥିଲି

ବାଟ କଢ଼େଇ ନେବ କେମିତି ମୋତେ
ତାଙ୍କୁ ପାଇବାର ଠିକଣା ଯାଗାକୁ ।
ଦୃଷ୍ଟି ସିନା ଲାଖୁ ରହିଗଲା
ତାଙ୍କ ପରି ଦିଶୁଥିବା ରୂପରାଜକରେ
ମନକିନ୍ତୁ ବୁଝିଗଲା ମୋର ଅସହାୟତାକୁ ॥

ସିଏ ଏକ ଅପାସୋରା ପ୍ରେମର ଲୋହିତ ସ୍ଵାକ୍ଷର
ଅଗଣିତ ଆଶଙ୍କାର ନୀଳ ନିମନ୍ତ୍ରଣ
ଭାଂଗିଯାଇଥିବା ସଂପର୍କର ନିଛକ ନମୁନା
ଡରିଡରି ମରୁଥିବା ମୋର ଭାଗ୍ୟ ବିଡ଼ମ୍ବନା ॥

ସମର୍ପିତ ସାଧନା

କଞ୍ଚନାରେ କଳି ପାରୁଥିବା
କଳାକୌଶଳକୁ ସଂଗୀତର
ରୂପଦେଇ ରସାନ୍ତରୁବା ସାଧକ ଜଣକ
ତୁମ୍ଭେ ଉତ୍କଳାରେ ଚକିତ କରିଦେଲେ ।
ଧୀର ନମ୍ର ସ୍ୱଭାବର ସଂକେତ ସିଏ
ମୌନତାର ମୁକୁଳା ମୁକୁଦିଆଟିକୁ
ମୌଳିକତାର ଯାଦୁରେ ଶକ୍ତ କରିଦେଲେ ॥

ଦେହଟା ମୃଣ୍ମୟ ମୂର୍ତ୍ତିପରି
ଶୁଭ ଓ ସତେଜ ଦିଶୁଥିଲା
ବୟସର ଛାପ ବି ବାରିହେଉ ନଥିଲା ।
ଶୁଦ୍ଧ ସଂକଳ୍ପକୁ ସାଥୀରେ ଧରି
ସଂସ୍କାରକୁ ସବୁ ସମୟରେ ସମ୍ମାନଦେଇ
ବଂଚିବାଟା ତାଙ୍କ ବିବେକକୁ
ସତେଯେମିତି ଭିଡ଼ି ଧରିଥିଲା ॥

ସୁର, ତାଳ ଓ ଲୟର ଉତ୍ତରୀରେ
ବଂଧାପଡ଼ିଥିବା ତାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି ସବୁ
ଜତିହାସ ହୋଇ ଲିପିବଦ୍ଧ ହେଲେ ।

ସିଏ ଅର୍ଜିଥିବା ଅଜସ୍ର ଭାବାବେଗସବୁ
ସାଧନାର ସମର୍ପିତ ସଡ଼କରେ
ନିର୍ଭୀକ ଭାବରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେଲେ ।

ପିଲାଦିନୁ ବାସ୍ତବତାର ସ୍ବପ୍ନ
ଦେଖୁ ଆସୁଥିବା ପିଲାଟି
ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଦୌରାତ୍ମ୍ୟରେ
ଅତିଷ୍ଠ ନହୋଇ ଚିନ୍ତା ଓ ଚେତନା
ଭିତରେ ହଜିଯାଇଥିଲା ।
ଅବାଟରୁ ଅକାଟ୍ୟ ସତ୍ୟ
କେତୋଟିକୁ ଅଟକାଇ
ତା' ଭିତରେ ପ୍ରତିଭାର ଉନ୍ମେଷ ଘଟାଇ
ସାରା ବିଶ୍ବରେ ନିଜ ପରିଚୟ
ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା ॥

ସିଏ ଏକ ନଇଁ ପଡ଼ିଥିବା
ସତେଜ ସକାଳ ।
ତା' ଭିତରେ ଲୁଚେଇ ରଖିଛି
ଲୋହିତ ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ
ଘୋଡ଼େଇ ଦେଇ ନୀଳ ଚକ୍ରବାଳ ॥

Digitized by srujanika@gmail.com

ମୋ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ

ମୋ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ତା'ସହ
ଗପ ହେବାର ନିଶା ମୋତେ ଘାରିଥିଲା ।
ମୋ ବାଉଳା ମନରେ ସଂବେଦନର
ଶୀତଳ ସ୍ପର୍ଶ ବସା ବାନ୍ଧିଥିଲା ॥
ରହିରହି ବିଦାରି ଦେଉଥିଲା
ତା'ର ବିଦାୟ ବେଳାକୁ ।
ବାଧ କରୁଥିଲା କିଏ ମୋତେ
ଭୁଲିଯିବାପାଇଁ ମୋର ଭଲ ପାଇବାକୁ ॥

ସମର୍ପଣର ଶିକୁଳିରେ ବଂଦୀ ହୋଇ
'ହୁଁ'କୁ 'ନାଁ' କରିବାର ସାହସ ନଥିଲା ମୋ ଠାରେ ।
ଗଛତାଳରେ ପତ୍ର କଅଁଳି ଶୁଖିଗଲା
ବଂଦ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ଉନ୍ନୁକି ଉଠିଲେ
ଶୂନ୍ୟ ଦେଖାଗଲା
ଓ ତଳକୁ ନଇଁ ଆସିଥିବା ଆକାଶ
ଧାରେ ଧାରେ କାହିଁ କେତେ
ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା
ଆଖି ପାଇଲାନି ଆଉ
ଦିନପରେ ଦିନ ବିତିଗଲାପରେ ॥

ମୋର ଅସଂଯତ ଅବସ୍ଥାମାନେ ମୋତେ
 ଦେଖେଇ ଶିଖେଇ ବାରକଥା କହୁଥିଲେ ।
 ବସିବା ଜାଗାରୁ ଉଠିଆସି
 ନିଘୋଡ଼ ନିଦରୁ ଉଠେଇ ଦେଉଥିଲେ ॥
 ବାଧକରୁଥିଲେ ଅନୁଶୋଚନାକୁ
 ଘୋଡ଼ାକରି ତା' ପିଠିରେ ସବାର ହେବାକୁ
 ଅନାଇ ବସିଥିଲେ ହଜି ଯାଇଥିବା
 ପରକୁ ଆପଣା କରିବାକୁ ॥

ମୋ ହାରିଯିବାରେ ମୋ ନିଦ ଭାଗିଥିଲା
 ଗୋଡ଼ ଖସିଗଲା ବେଳେ କାହାକୁ ଧରି ପକାଇଲି
 ମୁଁ ପଡ଼ିଲିନି ସିନା ସିଏ ପଡ଼ିଗଲା
 ତା'ର ଜିତାପଟ ମୋଠାରୁ ଛଡ଼େଇ ନେଲା
 ମୋ ଭିତରେ ବଢ଼ିଆସୁଥିବା ବଡ଼େଇକୁ ।
 ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ମୁଁ ବଂଚିଯାଇଛି ବୋଲି
 ହେଲେ ମୋତେ କିଏ ଗଡ଼େଇ
 ଦେଇଛି ବଂଦକୋଠରୀର ଗୋଟିଏ କଡ଼କୁ ॥

ଅଲୋଡ଼ା ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ

କେତୋଟି ଚିନ୍ତା ଜଣା ମୁହଁ
ଲୁହର ଲହଡ଼ିରେ
ଆଜି ଝାପସା ଦିଶୁଛନ୍ତି ।
ଆଖିର ପଲକରେ
ପାଖକୁ ଆସି ପୁଣି
ବଳେବଳେ ଦୂରକୁ
ଦୁଃସ୍ଥ ଯାଉଛନ୍ତି ॥

କଳ୍ପନାର କଳାମେଘ
ତାଙ୍କି ଦେଇଛି ଭୟରେ
ଥରୁଥିବା ଭବିଷ୍ୟତକୁ ।
ଓଲଟି ଚାହିଁଥିବା ଆବେଗମାନେ
ଅକ୍ତିଆର କରି ନେଇଛନ୍ତି
ମନର ମାନଚିତ୍ରରେ ଅଂକା ହୋଇଥିବା
ସଫଳତାର ସୁଦୀର୍ଘ ପଥକୁ ॥

ସୋରାଏ ସମ୍ଭାବନାକୁ ସାଥୀକରି
ଯେମିତି ହେଲେ ବଂଚିବାକୁ ହେବ
ନଇଁ ପଡ଼ିଥିବା ଆକାଶକୁ

ବଂଚିବାର ବିଳମ୍ବ ଉତ୍ତାଣୀରେ
ଝଙ୍କୁଝଙ୍କୁ ଯେକେହି ସଳଖ ଦେବ ।

ପୋଷପୋଷ ପୌରୁଷକୁ ସାଥକରି
ବିତାଳଲ ଏଠି କିଛି କାଳ
ସାଧନାର ସୌଧ ତୋଳି
ଭିଆଳଲ ସୂତିର ସହର
ସ୍ୱପ୍ନକୁ ବତାଇ ଦେଲ ନିଦର ଠିକଣା ।
ଝୁଣିଲ ପଡ଼ିଲ ପୁଣି
ଭେରୁଥିଲ ଛୋଟବଡ଼ କେତେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିଗଣା ॥

ଅସମୟର ଆକାଶରେ
ଲୁଚିଲୁଚି ଲାଜ କରୁଥିଲେ
ତାରୁଣ୍ୟର ଲଂବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି
ଟୋପାଏ ଭରସାର
ଚଉଡ଼ା ଛାତିରେ ଲେଖିଦେଉଥିଲେ
ଭଲ ପାଇବାର ଅଶେଷ ସ୍ୱୀକୃତି
ସଂକଳ୍ପର ସଂଳାପରେ ଭରିଦେଇ
ଜ୍ଞାନଦୀପ୍ତ ପ୍ରାଣର ପ୍ରାରୁର୍ଯ୍ୟ
ଘେନ ଏହି ବିଦାୟ ବେଳାରେ
ଏହି ମୋର ଅଲୋଡ଼ା ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ॥

●

ବିକକ୍ଷ

ସେ ଆସିଥିଲେ ସଞ୍ଜବେଳେ
ଫୁଲରେ ସଜେଇଥିବା କୁଞ୍ଜବନ,
ସେ ବସିଥିଲେ ଏକା ଏକା
ଘରେ ଥିବି କରି ଅନୁମାନ ।

କବାଟ ଝରକା ଖୋଲାଥିଲା
ପତଳା ପବନ ପିଟି ହେଉଥିଲା
ତାଙ୍କ ଖୋଜିଲା ଆଖିରେ ବାରଂବାର
ଘର ଭିତରେ ବୁଲିଆସୁଥିଲା
ତାଙ୍କ ଭିତରର ଅହଂକାର ।

ଆସିବା ଠାରୁ ବସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ସେ ଖାଲି ମୋତେ ଦେଖୁଥିଲେ,
ତାଙ୍କ ଅର୍ଶିତ ଭାବକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି
ମୋର ଅଜସ୍ର ଅନୁକମ୍ପାମାନ
ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଝଲି ଯାଉଥିଲେ ।

ଆଜିର ଏ କୁଞ୍ଜବନ କାହାପାଇଁ ?
ଖୋଜିଲା ଆଖିର ଅଦିନିଆ

ବର୍ଷା ପାଇଁ କିଂବା ଆକାଶକୁ
ସିଡ଼ି ଲଗାଇ ତାରା ଗଣୁଥିବା ଜହ୍ନପାଇଁ ?
ସିଏ ତ ତାଙ୍କ ବିକଳ ନୁହନ୍ତି
ତେବେ ଏ ବେଶରେ
ସିଏ ଏଠାକୁ କାହିଁ ଆସିଛନ୍ତି ?

ମୋ ହାବଡ଼ାବରୁ ସେ ସବୁ ବୁଝିଗଲେ
ତାଙ୍କ ଆସିବା ଶୁଣି ଓଠ ଶୁଖିଗଲା
ତାଙ୍କୁ ତଳିପା ଯାଏ ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ିଗଲା
ମୋ ଅଳକ୍ଷରେ ସିଏ କେତେବେଳେ
ଉଠି ଉଠିଗଲେ
ମୁଁ ଏ ହେମାଳ ପବନକୁ ଧରି,
ମୋ ଭୁଲିଯିବାକୁ ଗାଳି ଦେଉଥିଲେ
ଭଲମନ୍ଦ ମୋର ପଖରି ।

●

ପାହାନ୍ତା ରାତିରେ

ପାହାନ୍ତା ରାତିରେ ତୁମେ କାହିଁ
ବେଶୀ ମନେପଡ଼
ପରିଷ୍କାର ଅଂଧାରରେ ବାରିହୋଇଯାଏ
ତୁମ ଉପସ୍ଥିତି
ସେଇ ଏକା ଅନୁଭବ
ଆତ୍ମିକ ମିଳନର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ବୈଭବ ।

ତୁମେ ଆସ ପୌଷ ପାହାନ୍ତିର ତାରା ପରି
ଓଜନିଆ ଅତୀତକୁ ନଖରେ ଉଖାରି
ଛଳଛଳ ଆଖିରେ ବାଂଧୁରଖ
ମୋ ହୃଦୟର ହୃଦୟକୁ
ମୋ ଅଜାଣତେ ମୋଠାରୁ
ଛଡ଼େଇ ନିଅ ମୋ ମର୍ଦ୍ଦପଣିଆକୁ

ମୋତେ ଡରେଇବାରେ କି ସୁଖ ପାଅ ?
ଜଳଜଳ ଭବିଷ୍ୟତ ମୋର ଭୟରେ ଥରୁଚି,
ଛାତିରେ ଛାତିଏ କୋହ ଲୁହର ଦରଜା ଡେଇଁ
ମୋ ଦେହକୁ ବାରଂବାର ଆଉଜି ପଡୁଛି ।

ସବୁ ସ୍ୱପ୍ନ ଅନୁଭୂତି ହୁଏ
ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ପଠାଇଦିଅ ମୋ ଠିକଣା ବତେଇ,
ରାତି ପାହି ଯାଉ ମୋ ଶୋଇବାଘର
ଝଙ୍କା ପାଖେ ଓ ତୁମେ ଲୁଚିଯାଅ
ମୋ ଭିତରେ ପୁଣି ଅଂଧାର ହୋଇ ।

ସବୁକଥା କ'ଣ ମନଖୋଲି କହିହୁଏ

ସବୁକଥା କ'ଣ ମନଖୋଲି କହିହୁଏ ?
ନକହିଲେ ମନ ଭାରିଭାରି ଲାଗେ
ସବୁ ରଂଗ ମିଶିଗଲେ ଧଳା ରଂଗ ହୁଏ ସିନା
ସେ ରଂଗରେ ନଥାଏ ସରାଗ
କି ସବୁ ଓଠେ ଫୁଟେନି ଗୋଲାପ,
ମନର ମାନଚିତ୍ରଟେ ଆଁକି ଦେଲେ
କେଉଁଠି ନେଲିନେଲି ନିର୍ଜନତା ତ
କେଉଁଠି ଅନୁକାରିତ ଶବ୍ଦଙ୍କ ସଂଳାପ ।

ବାଟ କଢ଼େଇନିଏ ମୋତେ
ନିରେଖୁ ଦେଖୁଥିବା ମୋ ଅସମାପ୍ତ ବୟସ
ଶୁଭ୍ର ସତେଜ ସନ୍ଦେହର ସରହଦ ଭେଦି
କେଉଁ ଏକ ଲବଂଗ ଦ୍ଵୀପକୁ
ମୋ ହାତ ତିଆରି ରୂପା ଜହ୍ନଟିକୁ
ମୁଠାମୁଠା ଅଂଧାର ଭିତରେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବାକୁ

ମୋ ଉପରେ ମୋର ଦୟାହୁଏ
ଥାପୁଡ଼ାଇଦିଏ ମୋର ଅକ୍ଷିତ ଭାବକୁ
ସହାନୁଭୂତିର ସୁନା ପାଲିଙ୍କିରେ

ଆଉଜାଇ ଦିଏ ମୋର ଅପାରଦର୍ଶିତା,
ଭଗ୍ନ ଏବଂ ଅସମାପ୍ତ ନଗ୍ନ ପୃଥ୍ବୀରେ
ଲୁଚିଯାଏ ମୋର ଲଳିତ ଭାବପ୍ରବଣତା ।

ମୁଁ ଏକାକୀ ଠିଆହୁଏ
ଶୂନ୍ୟରେ ଭରାଦେଇ ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଦରି
ମୁଁ ଏକାକୀ ଆଗେଇଯାଏ
ମୋ ଭିତରେ ମୋର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ।

ଅସହାୟତା

ସୁଯୋଗକୁ ହାତଛଡ଼ା କରିଦେବାରୁ
ରୁଷିଚି ସେ, ଗୁମ୍‌ମାରି ବସିଛି କାଳିଠୁ
କେହି ବି ତାକୁନି ତାକୁ
କୋଳେଇ କାଖେଇ ଗେଲକରି
ଓରଡ଼ଣ୍ଡି ଆପଣାଇବାର ବେଳାକୁ ଡରୁଛି
ଅନୁମୋଦିତ ନକ୍ସା ସରହଦ ଖାଲି ଭୟରେ ଥରୁଛି ।

କି ମନ୍ତ୍ର ଜାଣିଛି କେଜାଣି
ଦୁଆର ନଥିବା ମେଲା ଚଉକାଠ
ଦୂରରୁ ଡାକୁଛି ତା' ଭିତରେ ପଶିବାକୁ
ମାୟାରେ ମୋହିତ ହେଉଥିବା କରମଙ୍ଗା
ରଙ୍ଗର ପୃଥିବୀ କହୁଛି
ପିଠି ତା'ର ଆପୁଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ
ଓ କହିବାକୁ ହାଲୁକା ଶବ୍ଦ କିଛି
ସୁଯୋଗକୁ ସୁହାଇଲାଭଳି ।

ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ଖୁଲି ଆସିବା ପରେ
ଏବେ ଭାବୁଛି କି ଭୁଲ୍ କଲି ସତେ ?
କାହିଁକି କାନ୍ଦିଲି ନାହିଁ ତାକୁ ଆପଣାର କରି

ଦୁଧ ଅଳତା ରଙ୍ଗରେ ଟାଣିଲି ନାହିଁ
କାହିଁ ଗାର କେତୋଟି ତା' ନିଶ୍ଚଳ ଦେହରେ
ହାତରୁ ଖସିଗଲା ଟେକାଟି ଆଉ କି ଫେରିବ ?
ହେମାଳ ପବନର କେଜାଟି ପରସ୍ତ
ରୁହୁଁ ରୁହୁଁ ଆକାଶକୁ ଚାରିପଟୁ ତରଳାଇଦେବ ।

ମୋ ନିରାପତ୍ତାକୁ ଗୁଲିକରି
ହତ୍ୟାକରିବାର ଦୃଶ୍ୟ କେହି ନ ଦେଖିଲେ
ମୁଁ ତ ଦେଖିବି
ମୋ ମୌନତାର ମୌଖିକ ପ୍ରଶ୍ନସବୁ
ମୋ ନିଷଂଗତାର ସାଥୀ ହେବେ
ସ୍ବଚ୍ଛ ଏକ ତାରୁଣ୍ୟର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି
ମୋ ଅସହାୟତାକୁ ଆହା କରୁଥିବେ ।

●

ଗୋଟେମାତ୍ର ଭୁଲ ହୋଇ

ଏତେ ଦୂରତାରେ
ମାପିହୁଏନି ଅନ୍ତରଂଗ ଆବେଗଗୁଡ଼ିକୁ
ଆତ୍ମାୟତାର କବଚପିନ୍ଧି
ଲଢ଼ି ହୁଏନି ଭାଗ୍ୟ ସାଂଗେ
କିଛି ଘଟିବା ଆଗରୁ
ସତର୍କତାର ପାହାଚ ଦେଖାଯାଏନି
ନାରୋଳା ଅପରାହ୍ଣ ଫୁଲେଇ ହୁଏନି
ବୁଡ଼ି ଯାଉଥିବା ସୂର୍ଯ୍ୟର ବେଳାକୁ ଉଖାରି ।

ଏସବୁ ତୁମପାଇଁ
ଆଶ୍ୱାସନାର ଆତ୍ମଲିପି ହୋଇପାରେ
କିନ୍ତୁ ମୋ ଭଲ ପାଇବାକୁ
ପରଖିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ
ମନର ଉଦ୍‌ବେଳନକୁ ବିବଶ କରିବାର
ଅପତେଷ୍ଟା ହେଉଛି ତୁମର ହାରିଯିବା ।
ସଫଳତାର ସତ୍ତକରେ ବିକଳ ଖୋଜିବାର
ଅର୍ଥହେଉଛି ମୋର ତୁମକୁ ଭୁଲିଯିବା ॥

ମୋ ଅନ୍ୟମନସ୍କତାର, ସୁଯୋଗରେ
ନିରୁଦ୍ଧିଷ୍ଟ ନାଁରେ
ଖବରକାଗଜରେ ତମ ଫଟୋ ବାହାରିଛି
ଅରାଏ ଅରମା ଭିତରେ ଅସଜଡ଼ା
ଘରଟି ମୋର ଆଜି ଶୂନ୍ୟ ଦିଶୁଅଛି ॥

ମୁଁ ବଞ୍ଚୁଛି ଆଜି ଖାଲି ମୋ ପାଇଁ
ତୁମକୁ ଭୁଲି ଯିବାର ଦାହିଦେଇ
ତୁମେ ଯଦି ବଞ୍ଚିଥାଅ କି
ଆଉ କା' ସାଙ୍ଗରେ ଥାଅ
ମୋତେ ଭୁଲିଯାଅ ମୋର
ଅନେକ ଠିକ୍ ଭିତରେ ଗୋଟେ ମାତ୍ର ଭୁଲ ହୋଇ ।

ଶୂନ୍ୟତାର ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର

ତାରୁଣ୍ୟର ତରଙ୍ଗ କେତେଶୀଘ୍ର
ଧକ୍କାଦେଲା ଆତ୍ମବିଭୋର
ହୋଇ ଉଠୁଥିବା ତା'ର ପୁରୁଷତ୍ୱକୁ
କେଉଁ ଏକ ପ୍ରବାସୀର ଆତ୍ମାୟତା
ବଂଧା ପଡ଼ିଥିଲା ତା' ହୃଦୟର
ଉଦ୍‌ବେଳନ ପାଖରେ ।
ବାସ୍ତବତାର ନଗ୍ନଚିତ୍ର ଆଜି ହୋଇଗଲା
ଭାବନାର ଭଗ୍ନାଂଶ ଦେହରେ ॥

ସଂପର୍କର ସୁତାପତ୍ର ଯୋଡ଼ିଦେଲା
ଘଟଣାର ନୂଆ ମୋଡ଼କୁ ତା'
ଅସଂଯତ ଅବସ୍ଥାର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ
ଅନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟର ମାତ୍ରାଧିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ
ଆବୋରି ବସିଲା ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ
ଜହ୍ନ ଖସି ଆସିଲା ଆକାଶରୁ ।
ମନ ଖସି ଆସିଲା ବୟସରୁ ॥

ପଚାରି ବସିଲା ସମୟକୁ
ସିଏ ଖାଲି ମୁରୁକି ହସୁଛି ।

ପଚାରି ବସିଲା ବିବେକକୁ
 ସିଏ ଖାଲି ହାତ ଉଞ୍ଚିଉଛି ।
 ଅନାଇ ଦେଖିଲା ବନ୍ଦସକୁ
 ସିଏ ଖାଲି ବଂଚୁଛି ମରୁଛି ।
 ଅନାଇ ଦେଖିଲା ପୌରୁଷକୁ
 ସିଏ ଖାଲି ମୁଣ୍ଡ ପିଚୁଅଛି ।

ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଦିନ କେଜଗାରେ
 ଅଘଟଣର ପର୍ଦ୍ଦାପାଂଶ ପହଂଚାଇ ଦେଲା
 ତାକୁ ତା' ଈପ୍ସିତ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ
 ଶୂନ୍ୟତାର ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର
 ସ୍ଥାଣୁ ହୋଇଗଲା ଗଣ୍ଡଗଣୁ ଦିନ ।
 ଚାରିଆଡ଼େ ଲାଗେ ଖାଲି ମରଣ ମରଣ ॥

ଆହତ ସୂର୍ଯ୍ୟଟି ଓରଉଣ୍ଡି
 ଖସି ଆସିଲା ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟକୁ
 ସୁଯୋଗର ସୁଦୀର୍ଘ ସହର
 ଆଲୋକିତ ହେଲା ।
 ଅଜ୍ଞାତବାସରେ ଅକ୍ଷିତ ଆକାଶ
 ଫର୍ଜା ଦିଶୁଥିଲା ॥
 ନିଃସଂଗ ନକ୍ଷତ୍ରଟିଏ
 ଭୟଙ୍କର ଭୟରେ ଘୁରିଘୁରି
 ଘୁମୁରି ଉଠୁଥିଲା ।
 ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟର ପରିଧି ଭିତରେ
 ଛଟପଟ ଦୁଃଖଭର୍ତ୍ତି ଶଙ୍କାକୁଳ ମନ
 ସବୁ ସମ୍ଭାବନାକୁ
 ସାମନା କରୁଥିଲା ॥

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଧା

ସତ୍ୟର ସୁଗନ୍ଧ ବାରି
ସାମୟିକ ସମୟର
ଆକସ୍ମିକ ଆଗମନ
ଘଟଣାକୁ ନୂଆରୂପ ଦେଲା ।
ଲୁଚିଲୁଚି କଥା ହେଉଥିବା
ମଧୁର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ନିମିଷକେ
ଦୁଃଖର କଳାପର୍ଦ୍ଦା ଭିତରେ
ମୁହଁ ଲୁଚାଇଲା ॥

ଡରିଗଲା ଥରିଗଲା
ଖେଳ ଗଲା ସରି
ଅସଲ ସ୍ୱରୂପ ତା'ର
ପଦାକୁ ଆସିଲା ବାହାରି ॥

ବିବର୍ଣ୍ଣ ବସୁଧା କବି ଡ. ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶଙ୍କର ଚୂଡ଼ାୟ
କବିତା ସଂକଳନ । ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ପାହାଚରେ ନୂଆନୂଆ
ଅନୁଭୂତିକୁ ନେଇ ଭିନ୍ନ ସ୍ଵାଦର କବିତା ରଚନା ପାଠକକୁ
ଅଭିଭୂତ କରିବ : ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହ । ଶୂନ୍ୟତାବୋଧର ନିଛକ
ଚିତ୍ର ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି ଅଧିକାଂଶ କବିତାରେ । ଜୀବନ ଓ
ମୃତ୍ୟୁ, ସ୍ଵପ୍ନ ଓ ବାସ୍ତବତାର କଥା କହି କବି ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି
ଏକ ଭିନ୍ନଧରଣର ସୃଜନକଳାର ସାରସ୍ଵତ ପରିବେଶ ।
ସାମାଜିକ ବ୍ୟଥନ ଯେ ସମ୍ପର୍କରୁ ହିଁ ଉପଲବ୍ଧ ଓ ପ୍ରକୃତି ସହ
ସଂପର୍କର ନିବିଡ଼ତା କବି ପ୍ରାଣକୁ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ
କରୁଛି— ଏହା କବିତାଗୁଡ଼ିକରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ବାରିହୁଏ ।

ପ୍ରକାଶକ

Gyanajuga Publication
Bhubaneswar, Odisha

Email : contact@gyanajuga.com

website : www.gyanajuga.com

ISBN 93-82621-10-2

9 789382 621102